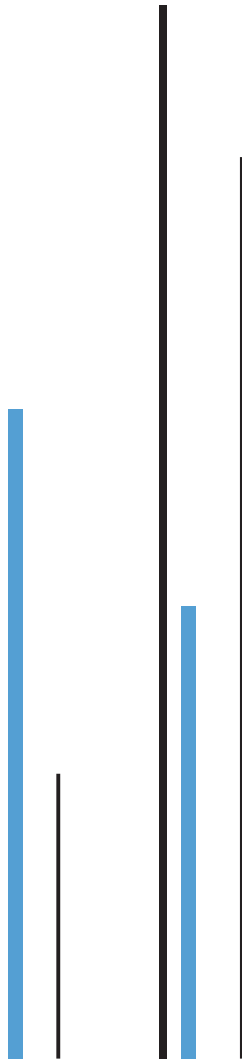

Primosprognose 2013

De toekomstige ontwikkeling van bevolking,
huishoudens en woningbehoefte

Primosprognose 2013

De toekomstige ontwikkeling van bevolking,
huishoudens en woningbehoefte

Uitgevoerd in opdracht van Ministerie BZK

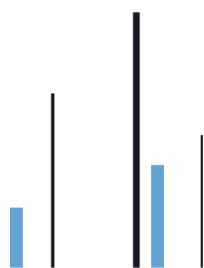
Co Poulus, Gerard van Leeuwen, David Omtzigt en Hans den Otter

December 2013 | r2013-0067HO | 12256-REK

ABF Research | Verwersdijk 8 | 2611 NH | Delft | 015 - 27 99 300

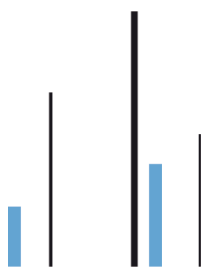
Copyright ABF Research 2013

ABF Research heeft dit rapport met zorg samengesteld. ABF Research aanvaardt geen aansprakelijkheid voor type- of drukfouten of andere onvolkomenheden. Het gebruik van onderdelen van dit rapport door een andere partij dan ABF Research blijft de verantwoordelijkheid van deze andere partij en dient voorzien te zijn van duidelijke bronvermelding. In een aantal gevallen is voor gebruik van (onderdelen van) dit rapport goedkeuring door ABF Research vereist. In geval van enige twijfel dient met ABF Research hierover contact te worden opgenomen.

Inhoudsopgave

Samenvatting	1
1 Inleiding	3
2 Aanpak	5
2.1 Primos: monitoring centraal	5
2.2 Methodiek in hoofdlijnen	5
3 Nationale ontwikkelingen	9
3.1 De bevolkingsontwikkeling.....	9
3.2 De huishoudenontwikkeling	11
4 Regionale ontwikkelingen	15
4.1 De regionale bevolkingsontwikkeling	15
4.2 De regionale huishoudenontwikkeling.....	19
4.3 De regionale ontwikkeling op langere termijn	21
5 De woningbehoefteberekening	23
5.1 Opzet van de woningbehoefteberekening.....	23
5.2 De regionale behoefteontwikkeling	25
6 Onzekerheidsmarges	27
6.1 Marges in bevolking, huishouden en woningbehoefte	27
6.2 Resultaat: marges op de woningbehoeftebepaling.....	30
7 Nadere uitwerking enkele regio's	33
7.1 Noordvleugel Randstad	33
7.2 Zuidvleugel Randstad	35
7.3 De krimpregio's.....	36
Bijlage A: Kerncijfers voor beleidsmatig relevante regio's	39
Literatuurlijst	59

Samenvatting

Uitkomsten en achtergronden

Met dit rapport worden de uitkomsten en achtergronden gepresenteerd van de nieuwe Primos 2013 prognose. Opdrachtgevers voor deze prognose waren dit jaar het Ministerie van BZK en een negental provincies. Al meer dan 30 jaar stelt ABF ieder jaar opnieuw de Primosprognose op. De naam van het model is al die jaren ongewijzigd gebleven, maar het model zelf en de onderliggende rekenprocedures en data zijn wel steeds veranderd, verbeterd en uitgebreid. Voor meer informatie over de (globale) werking van het model, zij verwezen naar het boekje "Primos, Transparantie in cijfers".

De Primosprognose levert informatie over het aantal inwoners, het aantal huishoudens, de woningvoorraad en de woningbehoefte. Bevolking, huishoudens en woningen worden onderscheiden naar relevante ingangen als leeftijd, etniciteit, soort huishouden, inkomen, maar ook soort woning.

Primos TREND prognose

De Primosprognose is een trendprognose. Dat wil zeggen dat op basis van de meest recente beschikbare data en inzichten in de demografische processen, de meest reële verwachtingen voor de toekomst worden geëxtrapolerd. Deze prognose is met onzekerheden omgeven. In dit rapport wordt daarom ook een beeld gegeven van deze onzekerheidsmarges.

De kerncijfers uit deze prognose zijn te vinden op www.primosonline.nl.

Bevolkingsontwikkeling

Op landelijk niveau wordt uitgegaan van de nationale bevolkingsprognose van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). In de Primos 2013 prognose is aangesloten bij de middenvariant van de CBS prognose die eind 2012 is gepubliceerd. Het belangrijkste verschil tussen deze CBS prognose en de vorige CBS prognose, is dat het aantal inwoners omlaag is bijgesteld. Met name het aantal geboorten en het buitenlands migratiesaldo zijn in de nieuwe prognose omlaag bijgesteld. Hierdoor komt het totaal aantal inwoners in de nieuwe prognose lager uit, namelijk op 17,6 miljoen inwoners in 2030 tegenover 17,7 miljoen volgens de vorige prognose. Dat is een verschil van bijna 100.000 minder inwoners voor heel Nederland in 2030.

Huishoudenontwikkeling

De nieuwe huishoudenprognose laat een zelfde groei van het aantal huishoudens zien als de vorige prognose. Het feit dat de prognose niet omlaag bijgesteld is, terwijl het verwachte aantal inwoners wel omlaag bijgesteld is, hangt vooral samen met de beleidsveranderingen in de zorg waardoor er minder mensen intramuraal zullen wonen en er dus meer huishoudens zullen zijn. Wel is de trend naar een lagere huishoudengroei onmiskenbaar. De jaarlijkse toename van het aantal huishoudens daalt, van 60.000 per jaar op dit moment naar 50.000 rond 2020 en 25.000 rond 2030.

Regionale uitkomsten

De nieuwe Primos 2013 prognose laat een grotere toename van het aantal inwoners zien in de provincies Noord- en Zuid-Holland dan de vorige prognose uit 2011. Dit komt doordat voor beide provincies het binnenlandse migratiesaldo in positieve richting is bijgesteld op basis van de trend uit het recente verleden. Deze lijnen worden in de Primos trendprognose doorgetrokken. Ook wordt een navenant groter aantal huishoudens voor beide provincies voorspeld.

Woningbehoefte

Op basis van de huishoudenprognose wordt een raming gemaakt van de woningbehoefte. In deze woningbehoefteberekening wordt rekening gehouden met de wensen van starters en huishoudens die nog niet over zelfstandige woonruimte beschikken. Deze aantallen worden geschat op basis van het periodiek gehouden Woononderzoek Nederland, waarbij een reeks van criteria gehanteerd wordt, willen deze groepen meetellen in de behoefteberekening.

Uit deze berekening komt naar voren dat er in de periode 2012-2020 (acht jaren) een uitbreidingsbehoefte is van 482 duizend woningen. Verder laat de berekening zien dat er in 2012 een statistisch woningtekort is van 162 duizend woningen (2,2% van de voorraad). Dit tekort zou bij het nu aangehouden bouwprogramma op kunnen lopen naar 286 duizend in 2020 (3,7% van de voorraad). Ter referentie: bij de VINEX opgave is destijds uitgegaan van een acceptabel woningtekort van 1,5 tot 2%.

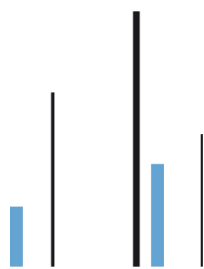
Spanning op de woningmarkt neemt toe

De nieuwe Primos 2013 prognose laat nog wat scherper dan de Primos 2011 prognose een beeld zien waarbij er in de periode tot 2020 minder woningen toegevoegd worden aan de bestaande voorraad dan dat het aantal huishoudens toeneemt. In vergelijking met de vorige prognose wordt de groei van de behoefte groter ingeschat (+30 duizend), terwijl een kleinere toename van de voorraad verwacht wordt (-52 duizend). Dit betekent dat de spanning op de woningmarkt verder op kan gaan lopen, indien het bouwprogramma niet omhoog zou gaan.

Primos: ook voor tal van andere beleidsterreinen

De afgelopen decennia zijn de uitkomsten van de Primosprognose ook meer en meer toegepast voor scholenplanning, arbeidsmarktvaartstukken en gezondheidszorg. De uitwerking van de prognose tot op regionaal, gemeentelijk alsmede postcode- en wijk/buurt-niveau is daarbij van belang.

1

Inleiding

De Primosprognose 2013 is gemaakt in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en negen provincies: Groningen, Drenthe, Overijssel, Gelderland, Flevoland, Noord-Holland, Zuid-Holland, Zeeland en Noord-Brabant.

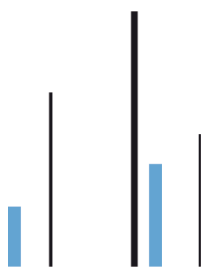
In dit rapport worden de resultaten van de prognose gepresenteerd. De Primosprognose kent een lange historie van meer dan dertig jaar: in 1981 werd de eerste prognose opgesteld. In die jaren heeft de Primos trendraming een bijdrage geleverd aan tal van beleidsvoornemens verwoord in diverse Rijksrapporten en woonvisies.

Ervaringen uit het verleden

In de publicatie “Primos, transparantie in cijfers”, wordt antwoord gegeven op de vraag “hoe goed de Primosprognose eigenlijk wel geweest is”. De in 2001 opgestelde bevolkingsprognose bleek tien jaar later voor 70% van de gemeenten minder dan 5% af te wijken van het feitelijk aantal. Voor Amsterdam, Rotterdam en Den Haag was de afwijking respectievelijk 1%, 5% en 6%. Bij slechts 5% van de gemeenten was de afwijking groter dan 10%. De verklaring voor de grote afwijkingen bleek te zijn gelegen in het feit dat bij sommige gemeenten het aantal woningen dat gebouwd is royaal groter dan wel kleiner geweest is dan in het jaar 2001 verwacht werd. Dit geeft aan dat een goede inschatting van het bouwprogramma van groot belang is voor een zo goed mogelijke prognose.

Leeswijzer

- In hoofdstuk 2 wordt de aanpak kort beschreven.
- In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de nationale ontwikkelingen.
- In hoofdstuk 4 worden de regionale ontwikkelingen beschreven.
- In hoofdstuk 5 wordt ingegaan op de woningbehoefteberekening.
- In hoofdstuk 6 worden de onzekerheidsmarges in deze raming gepresenteerd.
- In hoofdstuk 7 wordt stilgestaan bij een aantal regionale uitkomsten.

Aanpak

2.1 Primos: monitoring centraal

De naam Primos staat voor PRognose-, Informatie- en MOnitoring-Systeem. Door deze naam te kiezen heeft ABF, vanaf de eerste ontwikkeling van het model, willen aangeven dat een systematische controle en monitoring van de resultaten de sleutel vormt voor een goede prognose. Jaarlijks worden de prognoses opgesteld en het jaar daarop kritisch bezien. Waar nodig en mogelijk wordt het model dan aangepast en wel op een zodanige manier dat het model in staat is een plausibel toekomstbeeld te presenteren.

Overigens is het goed hierbij een onderscheid te maken tussen het Primos rekenmodel en de resultaten van dit rekenmodel: de Primospoggnose. Het rekenmodel is in staat op basis van verschillende uitgangspunten een prognose op te stellen. Het model kan dus tal van varianten en scenario's doorrekenen. Bij het opstellen van de officiële jaarlijkse Primospoggnose is er altijd voor gekozen om in die prognose de meest recente trends en ontwikkelingen door te trekken naar de toekomst. De officiële Primos trendpoggnose beschrijft dus de meest waarschijnlijke demografische ontwikkeling op basis van de huidige trends en inzichten.

Aan jaarlijkse poggnose als de Primospoggnose, wekt alleen vertrouwen als:

- De poggnose op zich zelf plausibel is; qua trends en qua verbanden.
- De poggnose zich logisch verhoudt tot de poggnose van het jaar ervoor.
- Eventuele trendbreuken in een poggnose verantwoord kunnen worden.

2.2 Methodiek in hoofdlijnen

In de publicatie "Primos, transparantie in cijfers", is in begrijpelijk taal opgeschreven hoe het model werkt. De werkwijze kan aanvullend daarop als volgt kort beschreven worden.

Simulatie en poggnose

Om te komen tot een goede poggnose wordt met het model eerst een berekening gemaakt van het verleden. Dat noemen we een simulatie. Zo is voor deze Primospoggnose 2013 met het model een berekening gemaakt voor de periode 2004-2012. Getracht wordt om voor die periode een berekening te maken die vanaf het startpunt in 2004 de cijfers voor 2012 goed berekent. Om daarvoor te zorgen worden tal van parameters ingesteld, bijvoorbeeld parameters over gemeentelijke verschillen in sterftetekansen of individualiseringsparameters. Wanneer met die parameters de bekende cijfers voor 2012 goed 'gesimuleerd' kunnen worden, wordt met diezelfde parameters een poggnose voor de toekomst opgesteld.

Uitgangspunt: nationale CBS prognose

De nationale CBS prognose vormt het uitgangspunt voor de Primospgnose. Dit betekent dat de Primospgnose de nationale CBS prognose vertaalt naar provincies, regio's, gemeenten en delen van gemeenten.

Geboorte, sterfte

De berekening (zowel voor de simulatieperiode als de prognose) start met een berekening van het aantal geboorten en sterften per gemeente. Hiervoor wordt het aantal geboorten en sterften uit de nationale prognose toegedeeld aan gemeenten, rekening houdend met de bevolkingsopbouw van de verschillende gemeenten (een vergrijsde gemeente zal meer sterfgevallen hebben dan een jonge groeigemeente) en rekening houdend met de verschillen die er tussen gemeenten zijn, in sterftekansen en geboortecijfers.

Buitenlandse migratie

Het aantal buitenlandse migranten per gemeente wordt op een soortgelijke wijze afgeleid uit de nationale CBS prognose. Dit gebeurt op basis van de aantallen buitenlandse migranten per gemeente in het recente verleden waarbij bovendien rekening wordt gehouden met de nationaliteit van de buitenlandse migranten. Wanneer het CBS in zijn nationale prognose bijvoorbeeld een extra instroom van buitenlandse migranten uit Marokko verwacht, wordt deze instroom met name toegedeeld aan gemeenten die in het recente verleden relatief veel mensen uit Marokko hebben opgevangen.

Binnenlandse migratie

Bij de binnenlandse migratie wordt onderscheid gemaakt tussen langeafstandsmigratie waarbij vooral werkgelegenheid en studiemotieven een rol spelen, en korteaftandsmigratie waarbij de woningmarkt een rol speelt. Vanuit het totaal aantal migranten dat voor de afgelopen jaren bekend is in combinatie met de geschatte woningmarkt migratie, wordt in de simulatieperiode de lange afstandsmigratie geschat.

De langeafstandsmigratie wordt voor het verleden uitgedrukt in parameters en percentages (van gemeente X naar gemeente Y gaat een bepaald percentage in leeftijdsgroep Z). Deze parameters worden ook in de prognose gehanteerd.

Voor de woningmarktmigratie wordt een rekenmodel gehanteerd waarin vraag naar en aanbod van woningen berekend wordt – uitgesplitst naar huur-koop en bouwvorm. Hierbij wordt gebruik gemaakt van parameters die afgeleid zijn uit het Woononderzoek Nederland (bijvoorbeeld x% van de 25-34 jarigen wil verhuizen en y% daarvan zoekt een eengezinskoopwoning). Op deze manier worden vraag en aanbod berekend en van daaruit de te verwachten verhuisstromen.

Hierbij wordt de woningmarktmigratie niet op gemeentelijk niveau berekend maar op lager niveau, namelijk het niveau van (CBS) buurten. Op deze manier wordt dus ook nog rekening gehouden met het woonmilieu van het woningaanbod en de mate waarin er vraag is naar dat woonmilieu. De woonmilieus lopen daarbij uiteen van centrum stedelijk (bijvoorbeeld in het centrum van Amsterdam) tot landelijk perifeer (in Oost Groningen).

Om die berekening te kunnen maken over een reeks van jaren, wordt door het model op buurtniveau berekend hoeveel huishoudens (naar leeftijd en soort huishouden) er op enig moment zijn en hoeveel er

bijkomen en afgaan door de woningmarktmigratie. Over de huishoudenverandering door andere oorzaken (samenwonen, scheiden etc.) gaat het volgende item.

Tot slot dient opgemerkt te worden dat de berekening van de woningmarktmigratie op buurniveau ertoe leidt dat de uitkomst voor een gemeente gebaseerd is op de som van de buurten binnen die gemeenten. Het is dus niet zo dat een gemeentelijk totaal verdeeld wordt over de buurten.

Huishoudenverandering

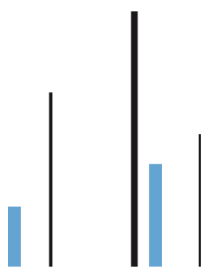
De bevolking wordt in het model getypeerd naar leeftijd, geslacht en huishoudentype (alsmede etniciteit). Van hieruit worden huishoudens berekend: alleenstaanden, samenwonende partners met en zonder kinderen, eenoudergezinnen en een restgroep overige huishoudens (bijvoorbeeld twee samenwonende broers). De veranderingen die zich voordoen in deze huishoudens worden binnen het model berekend met behulp van 'overgangskansen' die het bekende gedrag van mensen beschrijven: van thuiswonend kind naar alleenstaand, van alleenstaand naar samenwonend, van samenwonend naar gescheiden, etc. Over deze huishoudenovergangen zijn CBS cijfers bekend, zodat de kansen op dit soort veranderingen en het verloop van die kansen in samenhang met de leeftijd gebaseerd zijn op waargenomen aantallen.

Deze berekeningen worden eerst op nationaal niveau gemaakt. Vervolgens worden de overgangen van bijvoorbeeld thuiswonend kind naar alleenstaand, toegedeeld aan gemeenten, net zoals dat gebeurt bij geboorte en sterfte. De berekeningen voor de eerder genoemde simulatieperiode bieden daarbij houvast om te komen tot goede gemeentespecifieke cijfers, die immers over de periode 2004-2012 moeten resulteren in de juiste (vanuit Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens (GBA) bekende) aantallen huishoudens aan het eind van deze periode.

Samenvattend

Op deze wijze wordt getracht de huidige trends naar de toekomst door te trekken op verschillende schaalniveaus: woningmarktmigratie op buurniveau, geboorte en sterfte op gemeenteniveau, langeafstandsmigratie op regionaal niveau en langetermijntrends in geboorte, sterfte en buitenlandse migratie op landelijk niveau. Dit laatste aanhakend bij de meest recente CBS prognose.

3

Nationale ontwikkelingen

De ontwikkelingen op de woningmarkt worden sterk bepaald door demografische ontwikkelingen: zowel de bevolkingsontwikkeling als de huishoudenontwikkeling spelen een belangrijke rol. Verder spelen natuurlijk ook andere factoren een rol. Vooral voor de korte termijn is de economische ontwikkeling van belang. Bovendien hebben beleidsmaatregelen invloed op de ontwikkeling.

De bevolkingsontwikkeling bepaalt in belangrijke mate, maar niet alleen, de huishoudenontwikkeling. Ook sociaal-culturele ontwikkelingen (opvattingen, normen en waarden en trends) zijn van invloed op de wijze waarop mensen al dan niet samenwonen en daarmee op de huishoudenontwikkeling. In dit hoofdstuk worden de nationale ontwikkelingen ten aanzien van bevolking en huishoudens beschreven.

Op landelijk niveau wordt hierbij volledig uitgegaan van de nationale bevolkingsprognose van het CBS. In de Primos 2013 prognose is aangesloten bij de middenvariant van de CBS prognose die eind 2012 is gepubliceerd. Het belangrijkste verschil tussen deze CBS prognose en de vorige CBS prognose, is dat het aantal inwoners omlaag is bijgesteld. Verder sluit de Primosprognose 2013 waar het gaat om de huishoudenprognose, in hoofdlijnen aan bij de nationale CBS huishoudenprognose van begin 2013.¹

3.1 De bevolkingsontwikkeling

Uitgangspunt in de prognose vormen de cijfers uit de CBS bevolkingsstatistiek welke gebaseerd zijn op de Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens (GBA).

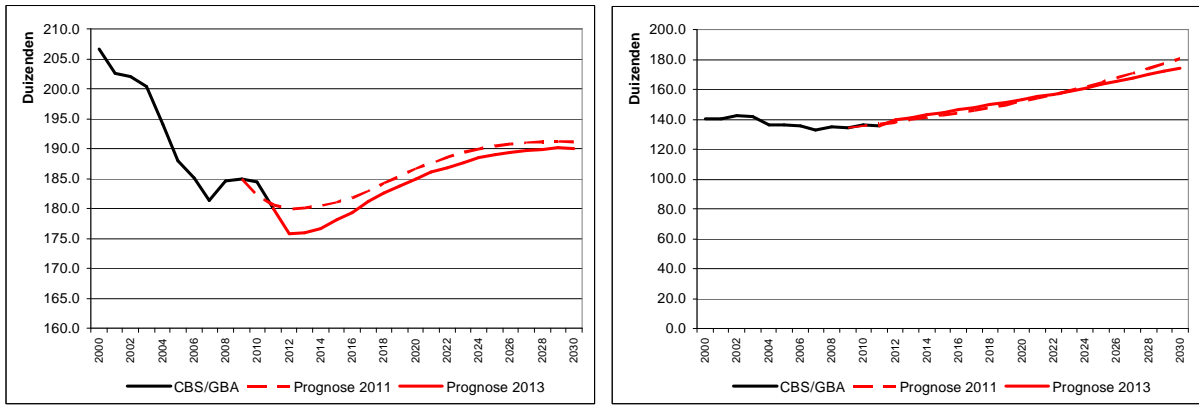
Figuur 3.1. laat de verwachte aantallen geboorten (links) en sterftegevallen (rechts) zien volgens de nieuwste en de vorige prognose. Het aantal geboorten wordt voor de eerstkomende jaren nu lager ingeschat dan bij de vorige (CBS) prognose. In de verwachting voor het aantal sterftegevallen is weinig veranderd.

Verder laat figuur 3.2 zien dat het buitenlands migratiesaldo (links) in deze nieuwe prognose omlaag is bijgesteld; opnieuw met name voor de korte termijn. Als gevolg daarvan wordt nu (figuur 3.2 rechts) voor de nabije toekomst een kleinere groei van het aantal inwoners verwacht.

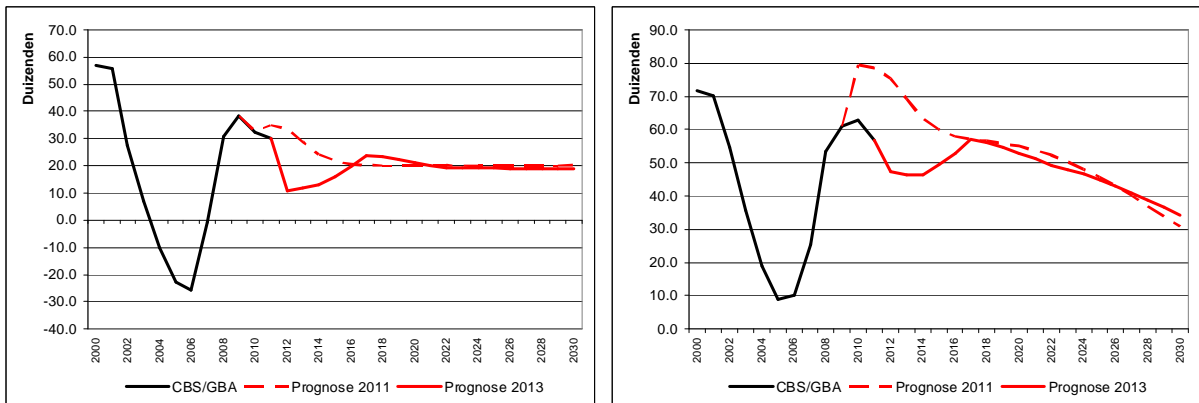
Dit betekent (figuur 3.3) dat het totaal aantal inwoners in de nieuwe prognose lager uitkomt, namelijk op 17,6 miljoen inwoners in 2030 tegenover 17,7 miljoen volgens de vorige prognose. Dat is een verschil van bijna 100.000 minder inwoners voor heel Nederland in 2030.

¹ Er is een klein verschil in uitkomsten dat voortkomt uit een verschil in gehanteerde methodiek.

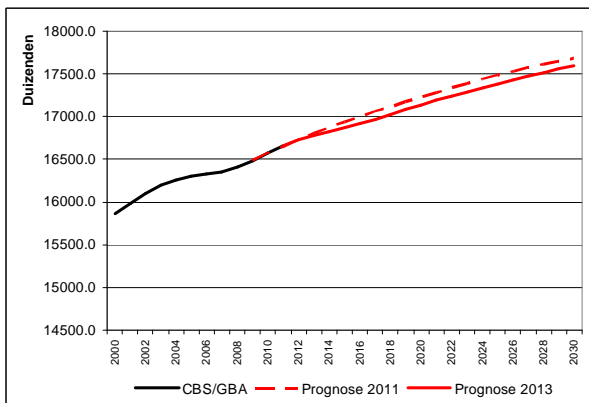
Figuur 3.1: Aantal geboorten (links) en sterfgevallen (rechts), 2000-2030

Figuur 3.2: Buitenlands migratiesaldo (links) en groei van het aantal inwoners (rechts) 2000-2030

Figuur 3.3: Aantal inwoners, 2000-2030

3.2 De huishoudenontwikkeling

Uitgangspunt in de prognose vormen de cijfers uit de CBS huishoudenstatistiek welke gebaseerd zijn op de Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens (GBA).

De ontwikkeling van het aantal huishoudens hangt af van ontwikkelingen in de bevolkingsopbouw en van het huishoudenvormende gedrag van die bevolking. Daarbij gaat het om de processen als uit-huis-gaan, gaan samenwonen, scheiden, opnieuw gaan samenwonen, verweduwen en de overgang naar intramurale voorzieningen (tehuizen). Hieromtrent zijn gegevens beschikbaar waarmee het aantal overgangen tussen huishoudenposities gekwantificeerd kan worden.

In de huishoudenprognose wordt overigens, naast leeftijd en geslacht, ook rekening gehouden met het opleidingsniveau omdat dit van invloed blijkt te zijn op het huishoudenvormende gedrag. Ook tussen etnische groepen bestaan verschillen in huishoudenvormingsgedrag. Ook met deze verschillen wordt in de prognose rekening gehouden.

Figuur 3.4 laat (links) de verwachte aantallen alleenstaanden zien. Dit aantal wordt voor de komende jaren hoger ingeschat dan bij de vorige prognose. Deze verwachting is gebaseerd op de meest recente trends. Als gevolg hiervan worden nu voor 2030 3,5 miljoen alleenstaanden voorspeld, tegen 3,3 miljoen in de vorige prognose. Daarmee is de verwachting voor het aantal alleenstaanden met 200.000 omhoog bijgesteld in de nieuwe prognose.

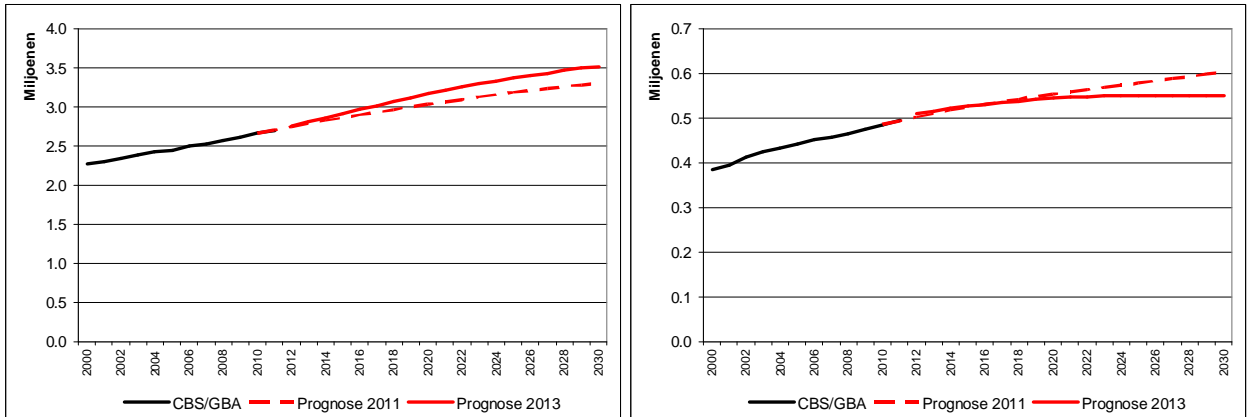
Waar het gaat om de veel kleinere groep eenoudergezinnen (figuur 3.4 rechts) is de verwachting voor 2030 juist omlaag bijgesteld. In de nieuwste prognose worden circa 50.000 minder eenoudergezinnen verwacht in 2030.

Figuur 3.5 laat zien hoe het aantal samenwonenden zonder (links) en met kinderen (rechts) zich ontwikkelt. Voor de samenwonende zonder kinderen is de prognose niet veel anders dan de vorige prognose. Maar waar het de gezinnen met kinderen betreft is het aantal omlaag bijgesteld waardoor voor 2030 ruim 100.000 minder gezinnen met kinderen verwacht worden. Deze verwachtingen hangen vanzelfsprekend samen met het uit-huis-gaan gedrag van jongeren maar ook met de eerder besproken prognose van het aantal geboorten welke omlaag is bijgesteld.

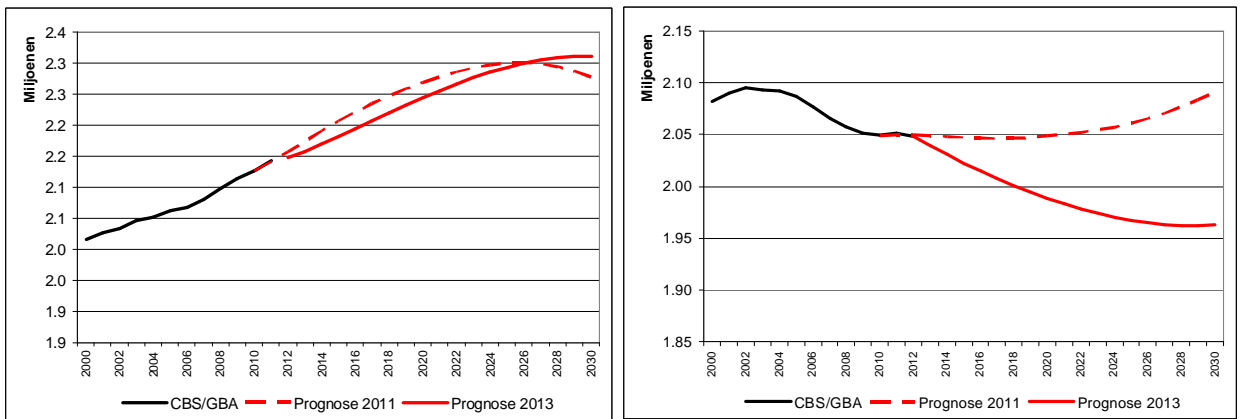
Figuur 3.6 (links) laat ten slotte zien dat de nieuwe Primos 2013 huishoudenprognose al met al niet veel anders uitkomt dan de huishoudenprognose uit de vorige Primos 2011 prognose. Ook de jaarlijkse toename van het aantal huishoudens (figuur 3.6 rechts) ligt in lijn met de voorgaande prognose. Beide laten zien dat de jaarlijkse huishoudentoe name daalt, van 60.000 per jaar op dit moment naar 50.000 rond 2020 en 25.000 rond 2030.

Dit betekent dat de nieuwe huishoudenprognose nog een zelfde (zelf iets grotere) groei van het aantal huishoudens laat zien als de vorige prognose. Het feit dat de prognose niet omlaag bijgesteld is terwijl het verwachte aantal inwoners wel omlaag bijgesteld is, hangt vooral samen met de beleidsveranderingen in de zorg waardoor er minder mensen intramuraal zullen wonen en er dus meer huishoudens zullen zijn. Wel is de trend naar een lagere huishoudengroei onmiskenbaar.

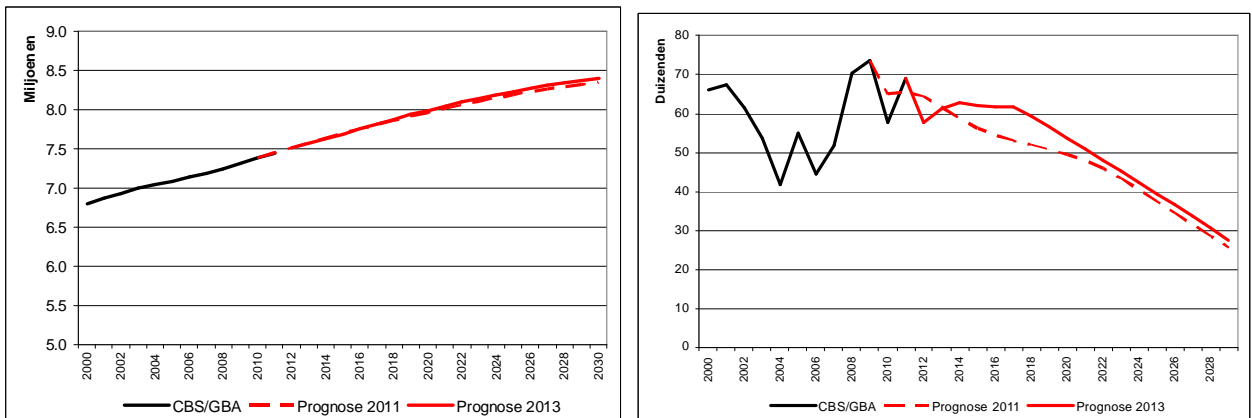
Figuur 3.4: Aantal alleenstaanden (links) en eenoudergezinnen (rechts), 2000-2030

Figuur 3.5: Aantal samenwonenden zonder (links) en met kinderen (rechts), 2000-2030

Figuur 3.6: Totaal aantal huishoudens (links) en jaarlijkse toename (rechts), 2000-2030

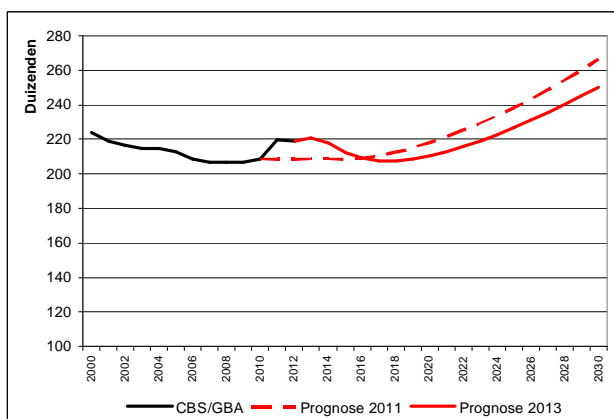
Bevolking in institutionele huishoudens

Een bijzondere groep inwoners wordt gevormd door de groep die woonachtig is in zogenaamde intramurale voorzieningen. Deze personen vormen geen huishouden volgens de CBS definitie.

Institutionele voorzieningen kunnen globaal worden onderscheiden in verzorgingshuizen, verpleeghuizen en overige instituties (kloosters, gevangenissen). De bewoners van verzorgings- en verpleeghuizen bestaan voor het overgrote deel uit ouderen. De gemiddelde leeftijd waarop mensen naar dit type instituties gaan is in de afgelopen decennia sterk gestegen. Ouderen blijven steeds langer zelfstandig wonen. Het Rijksbeleid is er op gericht om het aantal tehuisbewoners verder terug te dringen. In de Primos 2013 prognose is aangesloten bij het zogeheten 'Lenteakkoord' uit 2012. Volgens dit akkoord wordt per 1-1-2013 geen nieuwe instroom in tehuizen meer toegelaten voor cliënten met een zorgzwaartepakket van categorie 1 of 2, en per 1-1-2014 ook niet meer voor cliënten met een zorgzwaartepakket van categorie 3.²

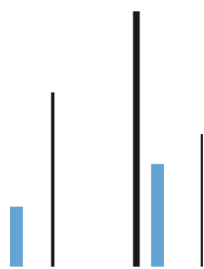
In figuur 3.7 staat het resultaat van de Primosprognose. De verwachting is dat de bevolking in instituties ondanks de vergrijzing in de komende tien jaar nagenoeg constant zal blijven op een niveau tussen de 210 duizend en 220 duizend personen. Vanaf 2020 zal de bevolking in instituties weer toenemen tot circa 250 duizend in 2030.

Figuur 3.7: Aantal personen in instituties, 2000-2030³

² Het Regeerakkoord uit 2012 gaat op dit punt nog verder. Daarin wordt per 1-1-2016 ook geen instroom meer toegestaan voor cliënten met een zorgzwaartepakket van categorie 4. Het inmiddels afgesloten woonakkoord brengt daar een nuance in aan.

³ Het verloop van deze lijnen wordt bepaald door een recente wijziging van de cijfers vanaf 1 januari 2011 door het CBS.

Regionale ontwikkelingen

4.1 De regionale bevolkingsontwikkeling

Gemeenten en regio's onderscheiden zich van elkaar in bevolkingsopbouw, huishoudensamenstelling, opleidingsniveau, aanwezigheid van onderwijsvoorzieningen, de arbeidsmarkt, economische ontwikkeling, woningvoorraad en woningbehoefte. Al dit soort veelal historisch gegroeide verschillen leidt ertoe dat gemeenten en regio's ieder een eigen demografische ontwikkeling doormaken. In dit hoofdstuk wordt de Primospoggnose in eerste instantie op provinciaal niveau beschreven. Op dit schaalniveau zijn er duidelijk regionale verschillen aanwijsbaar.

Geboorte

Binnen Nederland bestaan duidelijke gemeentelijke verschillen in vruchtbaarheidsniveau: vrouwen krijgen in de ene gemeente gemiddeld meer kinderen dan in de andere gemeente. Deze verschillen hangen onder meer samen met sociaal-culturele verschillen en gemeentelijke verschillen in opleidingsniveau. Voor een deel worden deze verschillen in stand gehouden door 'selectieve migratie'. Zo zijn de grotere steden altijd al aantrekkelijk geweest voor jongeren die zich daar relatief veel vestigen. Maar degenen die kinderen willen krijgen vertrekken vaak weer naar minder stedelijke gemeenten in de omgeving. In de zeventiger jaren zijn de gemeentelijke vruchtbaarheidsverschillen aanzienlijk afgenomen. Aan het eind van de tachtiger jaren is dit 'convergentieproces' echter tot stilstand gekomen. In de Primospoggnose wordt verondersteld dat in de prognose gemeentelijke verschillen blijven bestaan in gemiddeld kindertal.

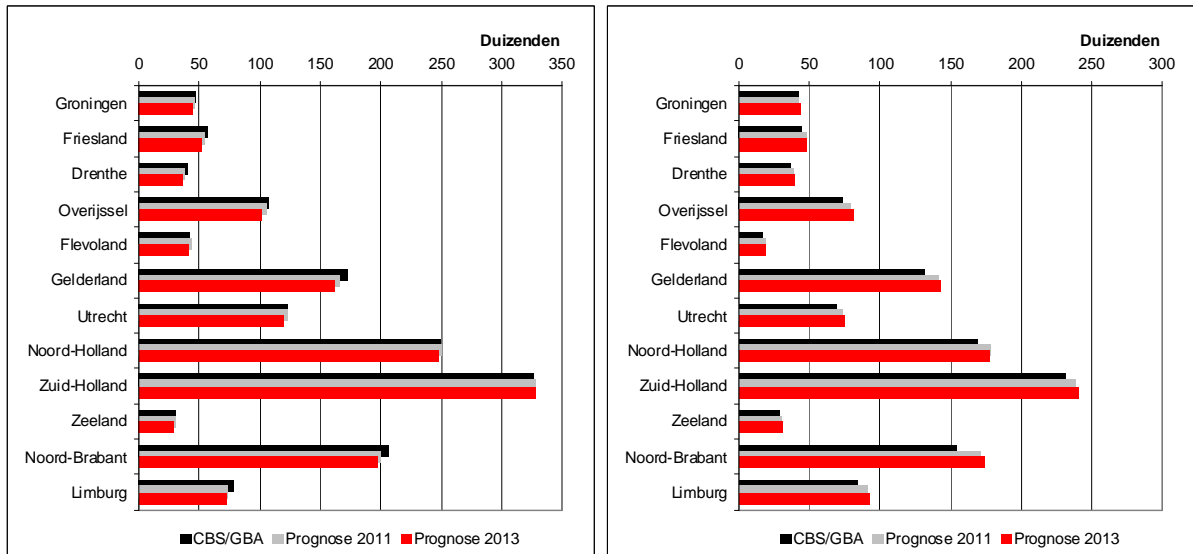
In figuur 4.1 is (links) het aantal geboorten per provincie weergegeven. Allereerst voor de afgelopen acht jaar (2004-2012). Vervolgens is het verwachte aantal geboorten voor de periode 2012-2020 weergegeven volgens de vorige Primospoggnose 2011 prognose en de nieuwe Primospoggnose 2013 prognose. De prognose sluit nauw aan bij de cijfers uit het recente verleden.

Sterfte

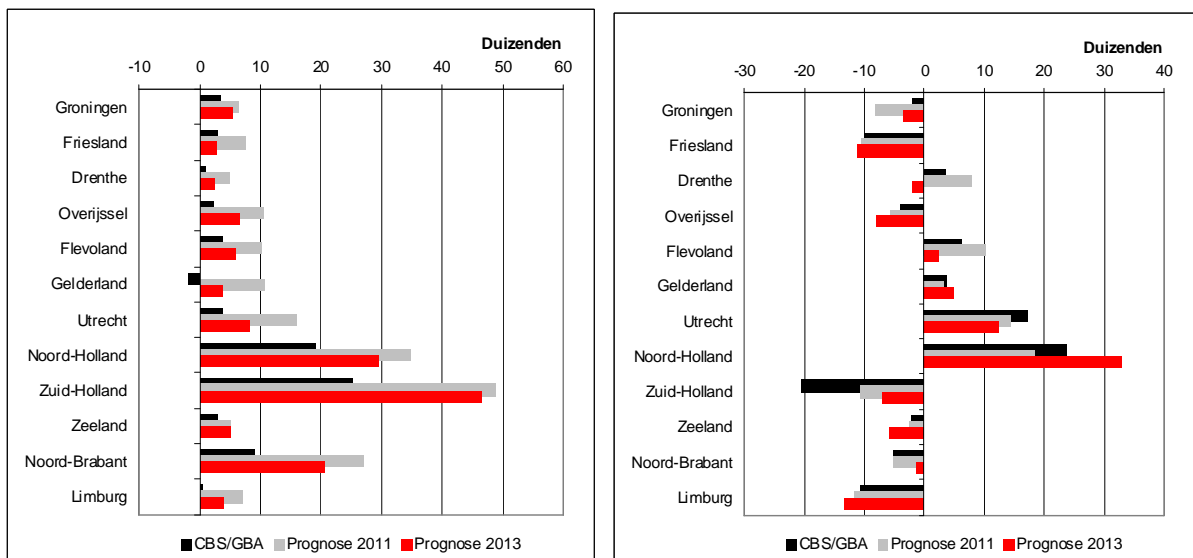
Binnen Nederland bestaan niet-verwaarloosbare gemeentelijke verschillen in sterftetekansen. In Zeeland worden mensen gemiddeld ouder dan in Noord-Brabant of Limburg. In onderzoek is een verband gelegd met (vroegere) ongezonde werkomstandigheden als werk in de mijnen en textielindustrie, met verschillen in levensstijl en met de kwaliteit van medische voorzieningen. Overigens konden met deze analyses niet alle verschillen geheel verklaard worden. In de Primospoggnose wordt verondersteld dat de bestaande verschillen ook in de toekomst blijven bestaan.

In figuur 4.1 is (rechts) het aantal sterfgevallen per provincie weergegeven: voor de afgelopen acht jaar (2004-2012) en voor de periode 2012-2020 volgens de vorige Primospoggnose 2011 prognose en de nieuwe Primospoggnose 2013 prognose. De prognose sluit opnieuw nauw aan bij de cijfers uit het recente verleden.

Figuur 4.1: Aantal geboorten (links) en sterfgevallen (rechts), voor de jaren 2004-2012 (CBS/GBA) en 2012-2020 (Primosprognose 2011 en 2013)

Figuur 4.2: Buitenlands migratiesaldo (links) en binnenlands migratiesaldo (rechts), voor de jaren 2004-2012 (CBS/GBA) en 2012-2020 (Primosprognose 2011 en 2013)

Buitenlandse migratie

In de Primosprognose worden de door het CBS geraamde nationale aantallen immigranten en emigranten verdeeld over de gemeenten aan de hand van een op basis van het verleden geschat spreidingspatroon. In dat patroon wordt overigens ook rekening gehouden met de nationaliteit van de buitenlandse migranten. In de cijfers over het vertrek naar het buitenland worden de administratieve correcties meegenomen. Administratieve correcties hebben doorgaans namelijk betrekking op 'ongeregistreerde' emigratie: vertrek zonder dat mensen zich afgemeld hebben voor het GBA. Ook in de nationale prognose van het aantal emigranten is het saldo van de administratieve correcties verwerkt.

In figuur 4.2 is (links) het buitenlands migratiesaldo per provincie weergegeven: voor de afgelopen acht jaar (2004-2012) en voor de periode 2012-2020 volgens de vorige Primos 2011 prognose en de nieuwe Primos 2013 prognose. In de afgelopen jaren heeft de buitenlandse migratie kleinere saldi opgeleverd dan voor de komende jaren verwacht wordt: de zwarte balkjes (verleden) zijn duidelijk kleiner dan de grijze of rode (prognose). Verder is te zien dat in de vorige prognose op een groter buitenlands saldo werd gerekend dan nu het geval is: de grijze balkjes (2011 prognose) zijn groter dan de rode blokjes (2013 prognose).

Binnenlandse migratie

Jaarlijks verhuizen rond de 600 duizend personen naar een andere gemeente. De binnenlandse migratie is daarmee een belangrijk onderdeel van de gemeentelijke bevolkingsprognose. In hoofdstuk 2 is toegelicht dat het Primos model onderscheid maakt tussen langeafstandsmigratie, waarbij werkmotieven en studiemotieven overheersen, en korteaftandsmigratie, waarbij woningmarkt motieven overheersen.

In figuur 4.2 is (rechts) het binnenlands migratiesaldo per provincie weergegeven: voor de afgelopen acht jaar (2004-2012) en voor de periode 2012-2020 volgens de vorige Primos 2011 prognose en de nieuwe Primos 2013 prognose. Op basis van trends in het recente verleden is in de nieuwe prognose een migratiesaldo per provincie berekend dat op onderdelen afwijkt van de vorige prognose en het recente verleden. Hier valt het volgende op⁴:

- Voor Groningen wordt het vertrekoverschot nu lager ingeschat dan bij de vorige prognose, terwijl voor Friesland en Overijssel een vergelijkbaar vertrekoverschot wordt verwacht en voor Drenthe zelfs een vertrekoverschot waar eerder een vestigingsoverschot verwacht werd.
- Voor Flevoland wordt nu een kleiner vestigingsoverschot verwacht en voor Noord-Holland juist een groter vestigingsoverschot.
- Voor Gelderland wordt een klein maar stabiel vestigingsoverschot verwacht terwijl het positieve saldo van Utrecht iets terugloopt in de nieuwe prognose.
- In Zuid-Holland doet zich een ontwikkeling voor waarbij het negatieve saldo juist kleiner wordt in de nieuwe prognose.

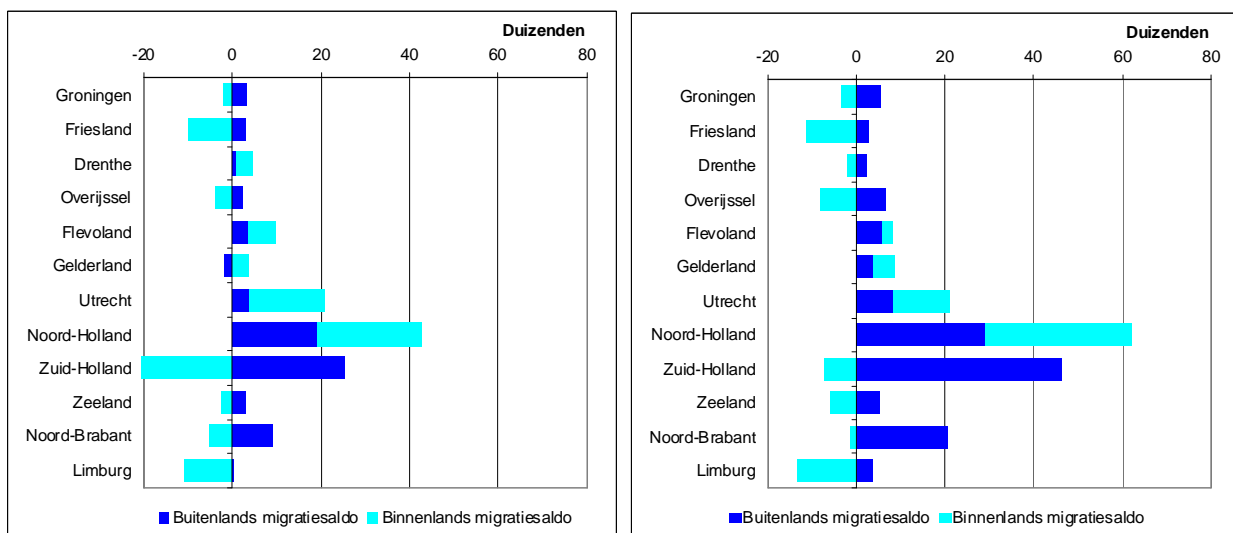
⁴ In deze verschuivingen spelen de verwachtingen ten aanzien van het bouwprogramma overigens een zekere rol die hier (in een algemene rapportage) niet direct toegelicht kan worden.

- In de drie zuidelijke provincies is het vertrekoverschot voor Zeeland en Limburg in de nieuwste prognose iets groter en voor Noord-Brabant juist iets kleiner.

Wanneer het gezamenlijk effect van het buitenlands en binnenlands migratiesaldo over de afgelopen acht jaar en voor de komende acht jaar naast elkaar gezet wordt, is goed zichtbaar dat de Primosprognose in hoge mate een trendprognose is. De prognose verschilt van het recente verleden met name op de navolgende punten.

- Bij het buitenlands migratiesaldo (inclusief administratieve correcties) valt op te merken dat het totaal saldo in de afgelopen acht jaar kleiner geweest is dan nu verwacht wordt voor de komende acht jaar. Dat verklaart een hoger saldo in de prognose voor de meeste provincies.
- Waar het gaat om de binnenlandse migratie komt deze nieuwe prognose met name voor Noord-Holland hoger uit dan het recente verleden en voor Zuid-Holland minder negatief dan het recente verleden.

Figuur 4.3: Buitenlands en binnenlands migratiesaldo voor de jaren 2004-2012 (links) en 2012-2020 op basis van de Primos 2013 prognose (rechts)

Dit alles tezamen betekent dat de nieuwe prognose een groter aantal inwoners verwacht, in met name de provincies Noord- en Zuid-Holland, dan de vorige prognose. Dit komt voor beide provincies vooral doordat de prognose van de binnenlandse migratie omhoog is bijgesteld op basis van de trends uit het recente verleden.

4.2 De regionale huishoudenontwikkeling

In de Primosprognose wordt rekening gehouden met gemeentelijke verschillen in huishoudenvorming door middel van parameters die de intensiteit van de huishoudenovergangen in een gemeente aangeven, en wel relatief ten opzichte van het nationale gemiddelde. De parameters hebben betrekking op de processen van uit-huis-gaan, samenwonen en relatieontbinding. De parameterwaarden zijn geschat op de periode 2004-2012, waarbij de waarden zodanig zijn gekozen dat, in samenhang met de selectieve migratie, de huishoudenontwikkeling in die periode zo goed mogelijk wordt weergegeven. In hoofdstuk 2 is deze algemene opzet en werkwijze van het Primos model eveneens toegelicht.

De huishoudenvorming heeft in de afgelopen decennia een zekere ontwikkeling doorgemaakt: zo heeft zich een aanzienlijke individualisering voorgedaan – overigens mede door de vergrijzing. De structuur van de regionale verschillen in huishoudenvorming is in de afgelopen jaren echter niet wezenlijk veranderd. Ook voor de prognose wordt verondersteld dat deze verschillen zullen blijven bestaan.

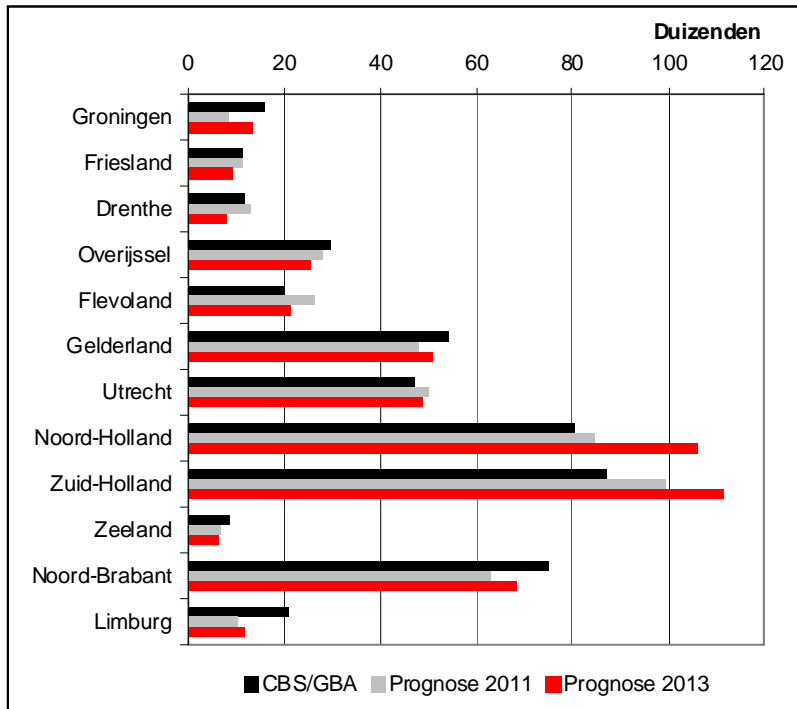
In figuur 4.4 is de toename van het aantal huishoudens te zien voor het recente verleden (2004-2012) alsmede voor de komende periode volgens de vorige en nieuwe Primosprognose. In vergelijking met het recente verleden en de prognose is er weinig veranderd. Gedurende de afgelopen acht jaar zijn er 460 duizend huishoudens bijgekomen terwijl voor de komende acht jaar gerekend wordt op een toename van 480 duizend huishoudens. Ook op provinciaal niveau sluit de nieuwe prognose aan bij het recente verleden en de vorige prognose. Wel valt op dat de nieuwe prognose met name voor Noord- en Zuid-Holland hoger uitkomt dan het recente verleden en dan de vorige prognose.

Om beter zicht te hebben op de achtergrond daarvan en te doorzien in welke mate dit veroorzaakt wordt door meer inwoners dan wel andere verwachtingen ten aanzien van de huishoudenvorming en individualisering, is figuur 4.5 opgenomen. Daarin is het gemiddeld aantal personen per huishouden weergegeven per provincie voor 2004 en 2012 (CBS/GBA cijfers) en voor 2020 volgens de vorige en de nieuwe prognose. In het algemeen laat de nieuwe prognose het volgende zien:

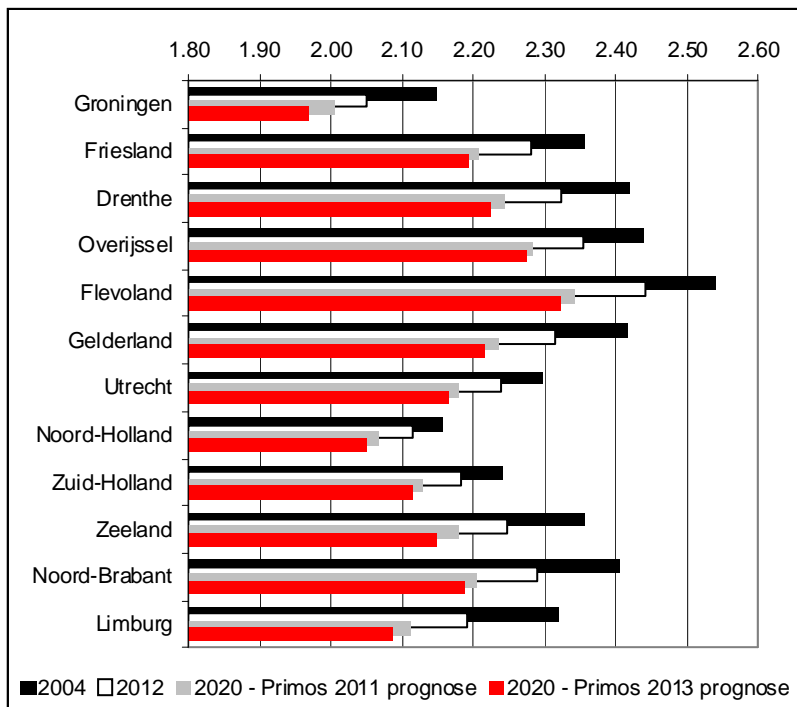
- Een ontwikkeling die aansluit bij de trend uit de periode 2004-2012.
- Een verdere daling van het aantal inwoners per huishouden voor heel Nederland tot 2020, welke verwachting vanzelfsprekend afgeleid is uit de nationale bevolking en huishoudenprognose.
Eerder is opgemerkt dat de bevolkingsprognose omlaag is bijgesteld en de huishoudenprognose niet. Dit laatste is deels het gevolg van de beleidsveranderingen in de zorg waardoor minder mensen intramuraal gehuisvest zullen zijn.
- Globaal gesproken is de verwachte daling van het aantal personen per huishouden in alle provincies daarbij ongeveer even groot.

Dit betekent dat de nieuwe prognose niet alleen een groter aantal inwoners maar ook een navenant groter aantal huishoudens verwacht in met name de provincies Noord- en Zuid-Holland, dan de vorige prognose.

Figuur 4.4: Toename van het aantal huishoudens voor de jaren 2004-2012 (CBS/GBA) en 2012-2020 (Primosprognose 2011 en 2013)

Figuur 4.5: Ontwikkeling van het gemiddeld aantal personen per huishouden, 2004, 2012 (CBS/GBA) en 2020 (Primosprognose 2011 en 2013)

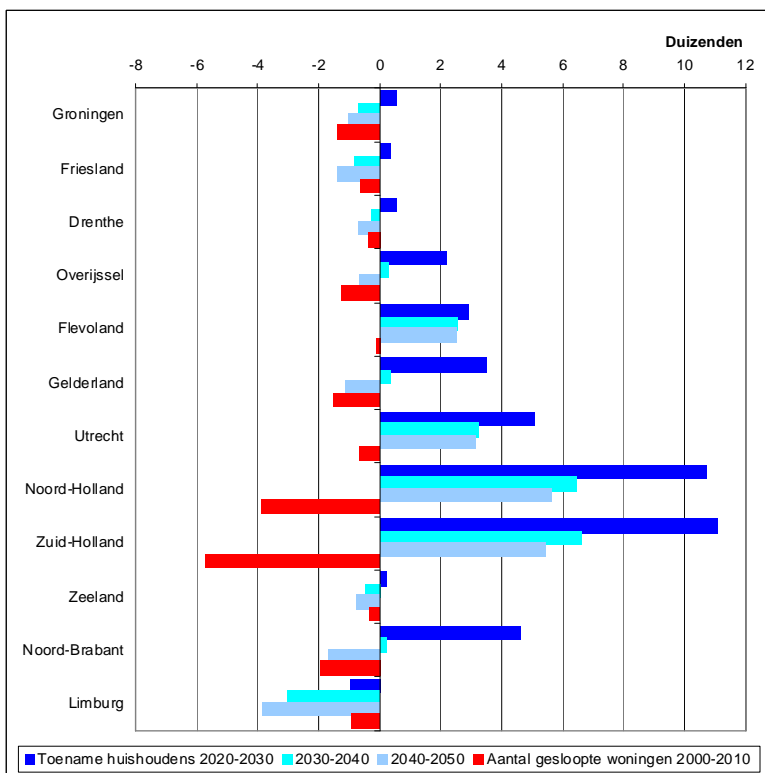
4.3 De regionale ontwikkeling op langere termijn

In de voorgaande hoofdstukken en paragrafen is de prognose op nationaal niveau tot 2030 gepresenteerd en op provinciaal niveau tot 2020. In deze paragraaf wordt kort aandacht geschonken aan de uitkomsten voor de langere termijn, namelijk tot 2050 en wel op provinciaal niveau. Het doel hiervan is te laten zien welke regionale verschillen er te verwachten zijn op die termijn in termen van demografische groei en krimp. Bij deze cijfers hoort vanzelfsprekend de kanttekening dat er behoorlijke onzekerheden bestaan rondom deze lange termijn verwachtingen. Voor de lange termijn is de prognose immers altijd meer onzeker dan voor de korte termijn.

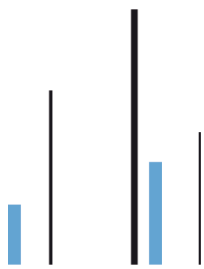
In bijgaande grafiek is (in blauwe kleuren) per provincie eerst de verwachte toename of afname van het aantal huishoudens per jaar gezet, voor de drie decennia na 2020. Zo wordt in Groningen tussen 2020 en 2030 nog een gemiddelde jaarlijks groei van 550 huishoudens verwacht. Tussen 2030 en 2040 slaat dat om in een daling met 1.000 huishoudens per jaar en tussen 2040 en 2050 zullen er per jaar 1.400 huishoudens per saldo verdwijnen. Volgens deze trendprognose zullen Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht en Flevoland blijven groeien terwijl elders na 2030 / 2040 sprake zal zijn van krimp.

Om die krimp te duiden is (in rode balkjes) het aantal woningen weergegeven dat tussen 2000 en 2010 gemiddeld jaarlijks onttrokken is aan de voorraad. Uit deze grafiek blijkt dat met name in Limburg een zodanige daling van het aantal huishoudens verwacht wordt dat deze krimp aanzienlijk groter zal zijn dan het aantal woningen dat de laatste jaren aan de voorraad onttrokken is.

Figuur 4.6: Verwachte jaarlijkse toe- / afname van het aantal huishoudens, 2020-2050 en het jaarlijks aantal gesloopte woningen, 2000-2010?

5

De woningbehoefteberekening

5.1 Opzet van de woningbehoefteberekening

De berekening van de woningbehoefte vormt een bijzondere toevoeging aan het Primos model. Met deze aanvullende 'module' wordt de kwantitatieve woningbehoefte berekend: hoeveel woningbehoevende eenheden zijn er op enig moment en op een bepaalde plaats? En dus: hoeveel woningen zijn er nodig? Hierbij gaat het om 'reguliere' woningen; woningen die voldoen aan de CBS definitie. Deze berekening heeft dus geen betrekking op de behoefte aan onzelfstandige eenheden voor ouderen of studenten; maar enkel op 'gewone woningen'.

Deze berekening stoelt op een aantal uitgangspunten:

- Er wordt uitgegaan van alle op enig moment bestaande huishoudens.
- Daarbij worden de starters opgeteld.
Dit aantal wordt geschat op basis van de periodiek gehouden WoON onderzoeken waarbij starters moeten voldoen aan een aantal criteria (leeftijd, minimaal 6 maanden zoekend, etc.).
- Op dezelfde wijze worden de huishoudens die de reguliere woningmarkt zouden willen verlaten ervan afgetrokken.
Ook dit aantal wordt geschat op basis van de periodieke WoON onderzoeken.
- Ook worden de huishoudens die NIET over een zelfstandige woning beschikken ervan afgetrokken met uitzondering van diegenen die te kennen geven te willen verhuizen naar een gewone woning.
Ook dit aantal wordt geschat op basis van de WoON onderzoeken waarbij de criteria gelden die ook gehanteerd worden bij de starters. Dit leidt tot de aftrekpost 'huishoudens vrijwillig in een niet-woning'.
- Ten slotte wordt nog rekening gehouden met het bestaan van tweede woningen die niet beschikbaar zijn voor de woningbehoefte alsmede met woningen die ongeschikt zijn om te bewonen.

Uitbreidingsbehoefte en tekort

In tabel 5.1 staat de aldus opgezette woningbehoefteberekening voor heel Nederland. Dit zowel voor het startjaar 2012 als voor 2020. Uit deze tabel laten zich twee belangrijke getallen destilleren:

- Op de eerste plaats de uitbreidingsbehoefte: de toename van het aantal gewenste woningen ofwel de toename van de woningbehoefte over een bepaalde periode.
Voor de periode 2012-2020 komt uit deze tabel een aantal van 482 duizend naar voren.
- Op de tweede plaats het woningtekort: het verschil tussen de gewenste voorraad en de bestaande voorraad.
Voor 2012 geldt een tekort van 162 duizend dat volgens de huidige prognose oploopt naar 286 duizend in 2020.

Tabel 5.1: Woningbehoefteberekening (aantallen*1000), 2012-2020

	2012	2015	2020	2030	2040
Huishoudens	7513	7694	7996	8404	8549
Urgente Leden	122	126	132	130	126
Urgente Semistarters	18	19	19	20	20
Urgente Woningverlaters	22	22	23	24	25
Huishoudens plus Saldo Urgenten	7632	7817	8124	8529	8670
Huishoudens Vrijwillig in Niet-woning	402	408	419	422	421
Woningbehoevende eenheden	7229	7409	7705	8107	8249
Tweede woningen	15	15	15	15	15
Gewenste Leegstand	157	156	163	171	173
Leegstand ongeschikt voor bewoning	16	16	16	16	16
Bewoond ongeschikt voor bewoning	10	10	11	11	12
Gewenste woningvoorraad	7428	7607	7910	8320	8464
Woningvoorraad	7266	7388	7624	8051	8280
Gewenste woningvoorraad	7428	7607	7910	8320	8464
Woningtekort of -overschot	-162	-219	-286	-269	-184
Woningtekort of -overschot in % voorraad	-2.2%	-3.0%	-3.7%	-3.3%	-2.2%

De bouwopgave voor de komende jaren wordt vooral bepaald door de uitbreidingsbehoefte. Bij het woningtekort hoort de vraag in hoeverre het beleidsmatig nodig geacht wordt dit tekort in omvang te verkleinen. Bij de VINEX opgave is destijds uitgegaan van een 'acceptabel' woningtekort van 1,5 a 2%.

Vergelijking met Primosprognose 2011

De nieuwe Primosprognose 2013 laat zien dat de gewenste voorraad respectievelijk de behoefte aan woningen toeneemt met 482 duizend in de periode 2012-2020. In de vorige prognose werd een toename met 453 duizend verwacht. Dit betekent dat de uitbreidingsbehoefte met deze prognose circa 30 duizend woningen hoger ligt dan twee jaar geleden (dit als gevolg van de eerder genoemde extramuralisering). In tabel 5.2 staan de cijfers.

Uit deze tabel blijkt verder dat in de nieuwe prognose gerekend wordt op een groei van de woningvoorraad in dezelfde periode 2012-2020 met 358 duizend woningen. Bij de vorige prognose was de verwachting nog dat er 410 duizend woningen toegevoegd zouden worden aan de voorraad. Dit betekent dat nu gerekend wordt op 52.000 minder toevoegingen aan de woningvoorraad.

De combinatie van een grotere behoefte (+30 duizend) en een kleinere toename van de voorraad (-52 duizend) leidt ertoe dat het woningtekort in 2020 circa 80 duizend hoger uitkomt dan bij de vorige prognose nog verwacht werd. De belangrijkste oorzaak daarvan is gelegen in de omlaag bijgestelde verwachtingen ten aanzien van de bouwproductie. Tot 2020 wordt nu rekening gehouden met circa 90 duizend minder nieuwbouwwoningen hetgeen deels gecompenseerd wordt doordat ook het aantal onttrekkingen nu 40 duizend lager ingeschat wordt.

Tabel 5.2: Toename van de woningbehoefte en de woningvoorraad (aantallen *1000), 2012-2020, Primosprognose 2011 en 2013.

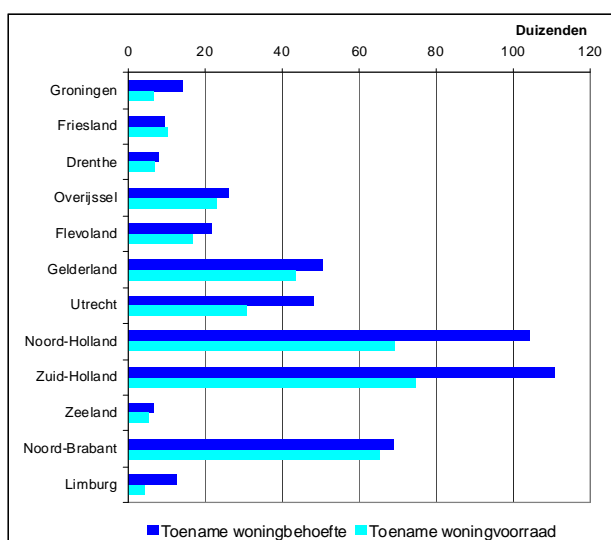
		Prognose 2011	Prognose 2013	Vershil
Toename woningbehoefte	2012-2015	185	179	-6
	2015-2020	268	303	35
	2012-2020	453	482	30
Groei van de woningvoorraad	2012-2015	155	122	-33
	2015-2020	254	236	-19
	2012-2020	410	358	-52
Verandering woningtekort: toename woningbehoefte minus toename voorraad	2012-2015	30	57	27
	2015-2020	13	67	54
	2012-2020	43	124	81
Nieuwbouw	2012-2015	208	156	-52
	2015-2020	357	314	-43
	2012-2020	565	471	-94
Onttrekkingen	2012-2015	53	34	-18
	2015-2020	102	78	-24
	2012-2020	155	113	-42

Dit betekent dat de nieuwe prognose een sterker oplopende spanning op de woningmarkt voor de komende jaren verwacht dan op basis van de vorige prognose het geval was. Dit met name doordat de verwachtingen ten aanzien van de nieuwbouwproductie omlaag zijn bijgesteld.

5.2 De regionale behoefteontwikkeling

Een vergelijking van de toename van de woningbehoefte en de verwachte groei van de woningvoorraad volgens de nieuwe prognose is in figuur 5.1 opgenomen. De onderliggende cijfers zijn in tabel 5.3 weergegeven.

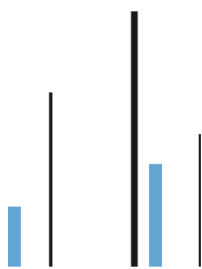
Figuur 5.1: Toename van de woningbehoefte en woningvoorraad per provincie, 2012-2020

Tabel 5.3: Toename van de woningbehoefte en de woningvoorraad (aantallen *1000), 2012-2020, Primosprognose 2013.

	2012-2015	2015-2020	2012-2020
Toename woningbehoefte			
Groningen	5.8	8.3	14.2
Friesland	3.5	6.0	9.5
Drenthe	2.8	5.2	8.0
Overijssel	9.3	17.1	26.4
Flevoland	8.1	13.8	21.8
Gelderland	20.2	30.5	50.7
Utrecht	17.8	30.5	48.3
Noord-Holland	36.9	67.5	104.3
Zuid-Holland	38.7	72.2	110.9
Zeeland	2.6	4.0	6.6
Noord-Brabant	26.9	42.1	68.9
Limburg	6.8	5.8	12.5
Nederland	179.3	302.9	482.2
Toename woningvoorraad			
Groningen	2.4	4.1	6.6
Friesland	3.9	6.5	10.5
Drenthe	2.5	4.5	7.1
Overijssel	7.6	15.4	23.0
Flevoland	4.9	11.8	16.8
Gelderland	15.9	27.9	43.8
Utrecht	9.8	21.3	31.1
Noord-Holland	22.7	46.5	69.2
Zuid-Holland	23.6	51.1	74.7
Zeeland	2.4	3.0	5.4
Noord-Brabant	23.8	41.6	65.4
Limburg	2.4	2.1	4.5
Nederland	122.1	235.8	357.9

Dit betekent dat er met name in Utrecht, Noord- en Zuid-Holland een groot verschil is tussen de toename van de woningbehoefte en de verwachte toename van de woningvoorraad. Verhoudingsgewijs is het verschil met name groot in de provincie Groningen waar circa 50% van de verwachte toename van de behoefte voorzien is in een groei van de voorraad.

Onzekerheidsmarges

6.1 Marges in bevolking, huishouden en woningbehoefte

In het voorgaande zijn prognoses van de woningbehoefte gepresenteerd die, op basis van de huidige kennis en een aantal veronderstellingen, de trend beschrijven. Zoals iedere prognose is ook de woningbehoefteprognose omgeven met onzekerheden. Voor het verkennen van de onzekerheidsmarges van de Primosprognose 2013 is een aantal *prognosevarianten* opgesteld. In die varianten is het effect van alternatieve veronderstellingen doorgerekend. Het is bij deze varianten niet mogelijk een echt statistisch betrouwbaarheidsinterval aan te geven. Daar zijn de onderliggende processen te complex voor. Bij de varianten is gestreefd naar het weergeven van 'plausibele' afwijkingen ten opzichte van de trendverwachtingen. Plausibel wil in dit geval zeggen dat **verondersteld wordt** dat de kans 2 op 3 is dat de werkelijke ontwikkeling binnen die grenzen blijft. De doorgerekende varianten hebben betrekking op de bevolkingsontwikkeling, de huishoudenvorming en de woningbehoefteontwikkeling.

De bevolkingsontwikkeling

Bij de bevolkingsontwikkeling gaat het om de onzekerheid ten aanzien van de toekomstige vruchtbaarheid, de levensverwachting, de buitenlandse en de binnenlandse migratie. Voor het bepalen van de onzekerheidsmarges op de nationale bevolkingsontwikkeling is aangesloten bij de lage en hoge variant in vergelijking met de gebruikte CBS middenvariant.

Voor de bepaling van de onzekerheid op de binnenlandse migratie is een analyse uitgevoerd van de fluctuaties die de afgelopen 30 jaar zijn opgetreden in de provinciale saldi, met dien verstande dat de provinciegrenzen waar nodig enigszins zijn aangepast aan de woningmarktregio's zoals die voor het Primos model gedefinieerd zijn. De marges op de provinciale binnenlandse-migratiesaldi zijn bepaald op basis van de helft van het verschil tussen het hoogste en het laagste provinciale saldo dat gemiddeld over een 5-jaars periode is voorgekomen. Deze marges zijn vervolgens toegepast ten opzichte van het trendmatige provinciale saldo. Daarbij zijn twee varianten doorgerekend: één waarin de provincies van de Randstad de lage grenswaarde hebben en de overige provincies de hoge grenswaarde, en één waarin dit andersom is. Vanzelfsprekend is er daarbij voor gezorgd dat het totale Nederlandse binnenlandse saldo, zoals vereist, nul is.

De huishoudenontwikkeling

Bij het bepalen van de marges op de huishoudenontwikkeling is rekening gehouden met:

- De leeftijd waarop thuiswonende kinderen het huis uit gaan,
- De mate waarin thuiswonende kinderen die het huis uit gaan, kiezen voor alleen- of samenwonen,
- De mate waarin alleenstaanden na verloop van tijd (weer) gaan samenwonen,
- De mate waarin samenwonenden gaan scheiden,
- De mate waarin ouderen zelfstandig blijven wonen of naar een verzorgingstehuis gaan.

Verondersteld wordt dat de ontwikkelingen in het uit huis gaan, het alleen of samen gaan wonen en het scheiden niet onafhankelijk van elkaar zijn, maar zich in dezelfde richting ontwikkelen. Voor het bepalen van de onzekerheidsmarges op de trendprognose zijn deze processen gecombineerd tot twee varianten: een 'individualiseringsvariant' en een 'hoeksteenvariant'.

In de individualiseringsvariant wordt verondersteld dat thuiswonende kinderen in de toekomst eerder uit huis zullen gaan dan volgens de trendprognose, dat ze vaker kiezen om een tijd alleen te wonen en dat relaties minder stabiel zullen zijn. In de hoeksteenvariant blijven thuiswonende kinderen langer thuis wonen en als ze het ouderlijk huis verlaten, kiezen ze vaker voor samenwonen. Bovendien zijn de relaties stabiel, scheiden komt in die variant minder vaak voor. In de tabellen 6.1-6.4 is met enkele kernindicatoren aangegeven hoe de overgangskansen per variant afwijken van de kansen in de trendprognose.

Tabel 6.1: De leeftijd waarbij 50% van de kinderen uit huis is gegaan (in jaren)

Jaar	Marge Hoog		Prognose		Marge Laag	
	Man	Vrouw	Man	Vrouw	Man	Vrouw
2012	22,5	20,4	22,5	20,4	22,5	20,4
2020	21,8	19,7	22,6	20,6	23,3	21,5
2030	21,7	19,6	22,8	20,9	24,0	22,2
2040	21,5	19,3	22,6	20,7	23,8	22,1

Tabel 6.2: Het deel van de thuiswonende kinderen dat bij het uit huis gaan kiest voor samenwonen (in %)

Jaar	Marge Hoog	Prognose	Marge Laag
2012	43,2	43,2	43,2
2020	38,2	42,9	47,2
2030	36,1	42,8	50,0
2040	35,7	42,3	49,4

Tabel 6.3: De gemiddelde kans voor alleenstaanden om (weer) te gaan samenwonen (in %)

Jaar	Marge Hoog	Prognose	Marge Laag
2012	11,4	11,4	11,4
2020	9,9	11,5	12,9
2030	9,3	11,3	13,5
2040	9,1	11,2	13,5

Tabel 6.4: De gemiddelde kans op ontbinding van een relatie (in %)

Jaar	Marge Hoog		Prognose		Marge Laag	
	Zonder kind	Met kind	Zonder kind	Met kind	Zonder kind	Met kind
2012	7,7	2,3	7,7	2,3	7,7	2,3
2020	12,9	2,6	8,4	2,3	5,1	2,0
2030	15,2	2,7	8,4	2,3	4,3	1,9
2040	15,0	2,7	8,0	2,3	4,1	1,9

Bevolking in intramurale voorzieningen

Ten aanzien van de mate waarin ouderen zelfstandig blijven wonen of naar een institutioneel huishouden gaan, wordt verondersteld dat er geen relatie is met bovengenoemde huishoudenprocessen. Hiervoor zijn afzonderlijke varianten doorgerekend.

In de trendprognose wordt verondersteld dat het aantal tehuisbewoners wordt beperkt volgens het 'Lenteakkoord', wat inhoudt dat personen met een zorgzwaartepakket van categorie 1 of 2 vanaf 1 januari 2013 en personen met een zorgzwaartepakket van categorie 3 vanaf 1 januari 2014 niet langer in aanmerking komen voor intramurale zorg. In de prognose leidt dit tot een aanvankelijke afname van het aantal personen in intramurale voorzieningen, van 219 duizend in 2012 naar 208 duizend in 2017/2018, waarna het aantal weer toeneemt, tot 211 duizend in 2020 en 250 duizend in 2030.

In de lage variant wordt verondersteld dat er geen enkele beperking is op de instroom in zorginstellingen op basis van het zorgzwaartepakket. Dit leidt tot een sterke groei van het aantal personen in institutionele huishoudens (2020: 248 duizend, 2030: 310 duizend). In de hoge variant wordt verondersteld dat de instroom naar tehuizen nog verder wordt beperkt door vanaf 1 januari 2016 ook geen personen meer met een zorgzwaartepakket van categorie 4 toe te laten (in overeenstemming met het 'Regeerakkoord'). Deze variant leidt uiteraard tot minder personen in institutionele huishoudens (2020: 192 duizend, 2030: 214 duizend) en tot meer particuliere huishoudens dan in de middenvariant.

De woningbehoefteontwikkeling

Een belangrijk deel van de jonge alleenstaanden woont in een 'niet-woning', ook wel aangeduid als Bewoonde Andere Ruimte (BAR). Het gaat daarbij om studentenhuisvesting, wonen op kamers, in woonboten, etc. Het percentage jonge huishoudens dat 'vrijwillig' een niet-woning bewoont, bedroeg in de afgelopen tien jaar gemiddeld zo'n 40%, maar volgens de periodieke woningbehoefteonderzoeken (WBO respectievelijk WoON) kwamen in afzonderlijke jaren ook percentages van rond de 30% en 50% voor.

In de trendprognose wordt uitgegaan van percentages die verschillen per leeftijdsgroep, per provincie en per stedelijkheidsklasse van de gemeenten. In de lage woningbehoeftevariant wordt verondersteld dat de percentages jongeren die vrijwillig in een niet-woning wonen, in de komende tien jaar stijgen naar niveaus die ongeveer 1,3 maal zo hoog liggen als in de trendprognose. In de hoge woningbehoeftevariant wordt uitgegaan van een daling naar percentages die 0,7 maal zo groot zijn als de percentages van de trendprognose.

Overigens is niet duidelijk in welke mate de verschillen tussen de percentages van de woningbehoefteonderzoeken veroorzaakt zijn door de steekproefmarges van die enquêtes respectievelijk in hoeverre er sprake is van werkelijke veranderingen in de huisvestingsvraag van jongeren. De veronderstellingen over de onzekerheden ten aanzien van het toekomstig verloop van deze percentages impliceren dus ook de onzekerheden ten aanzien van de gemeten ontwikkeling in het verleden.

6.2 Resultaat: marges op de woningbehoefte-raming

De beschreven varianten kunnen zich uiteraard, in meerdere of mindere mate, gezamenlijk voordoen. Zo kan een ruimere woningmarkt zowel leiden tot het eerder uit huis gaan van jongeren als tot een hoger percentage jongeren dat voor een woning kiest in plaats van het wonen op kamers. De kans is echter zeer klein dat alle varianten dezelfde richting op zullen gaan: naar een hogere of juist een lagere woningbehoefte.

Het bij elkaar tellen van de marges van de doorgerekende afzonderlijke varianten tot een 'totaalmarge' zou daarom een te extreem beeld van de onzekerheid rond de woningbehoefte geven. Bij het berekenen van de totale onzekerheidsmarges wordt verondersteld dat bepaalde varianten betrekkelijk onafhankelijk van elkaar zijn en dat andere varianten onderling samenhangen. Als samenhangende processen zijn de onderscheiden huishoudenvormende processen beschouwd (de genoemde individualiseringsvariant versus hoeksteenvariant). De varianten rond de mate waarin ouderen naar een tehuis gaan, zijn echter afzonderlijk doorgerekend omdat dit proces als onafhankelijk van de andere huishoudenprocessen wordt beschouwd.

Het effect op de woningbehoefte is weergegeven in tabel 6.5. Daarbij geldt dat de uitbreidingsbehoefte voor de periode 2012-2020 uitkomt op 482 duizend woningen. Ten opzichte van deze trendverwachting is het effect van andere veronderstellingen hier per onderdeel beschreven. De grootste onzekerheidsmarges waarmee rekening wordt gehouden hebben te maken met het toekomstige verloop van de individualisering.

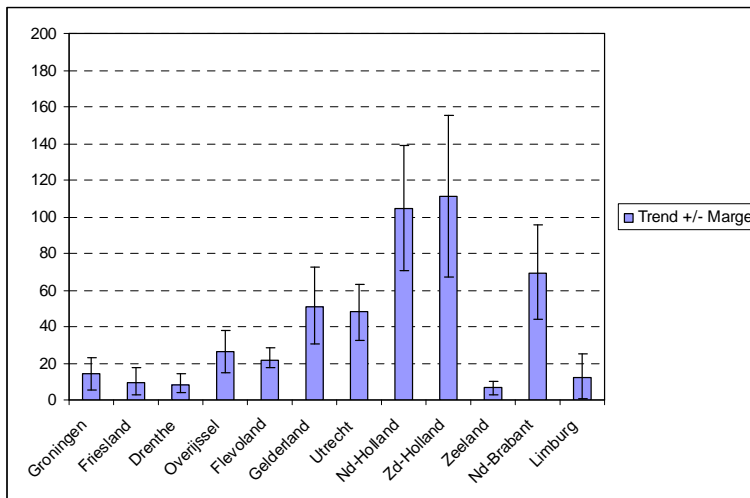
De samengestelde onzekerheidsmarges zijn echter (zoals beargumenteerd) kleiner dan de som van de marges per variant. De berekende marge op deze behoefteontwikkeling bedraagt -187 tot +198 duizend woningen.

Tabel 6.5: Varianten en samengestelde onzekerheidsmarges op de uitbreidingsbehoefte tot 2020 (aantal woningen *1000)

Variant	Laag	Hoog
Bevolkingsontwikkeling	-77	70
Individualisering	-154	186
Bevolking in tehuizen	-28	14
Woningbehoefte jongeren	-45	45
Samengestelde onzekerheidsmarges	-187	198

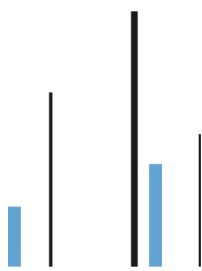
De binnenlandse migratievariant is in deze (nationale) tabel niet opgenomen omdat de som van de provinciale migratiesaldi per definitie gelijk is aan nul. Wel werkt de binnenlandse migratie (met de overige elementen) door op de provinciale cijfers die in figuur 6.1 gepresenteerd worden.

Figuur 6.1: Marges op de uitbreidingsbehoefte van 2012 tot 2020 per provincie (aantal woningen *1000)

Uit deze grafiek blijkt dat de uitbreidingsbehoefte van Zuid-Holland in de periode 2012-2020, ligt tussen 67 duizend en 155 duizend woningen. De trendprognose komt voor Zuid-Holland uit op 111 duizend woningen.

7

Nadere uitwerking enkele regio's

In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op de uitkomsten van de Primos 2013 prognose voor een aantal beleidsmatig belangrijke regio's: de Noord- en de Zuidvleugel van de Randstad alsmede de zgn. krimpregio's in de periferie van ons land waar (als eerste) een daling van inwoners en huishoudens verwacht wordt.

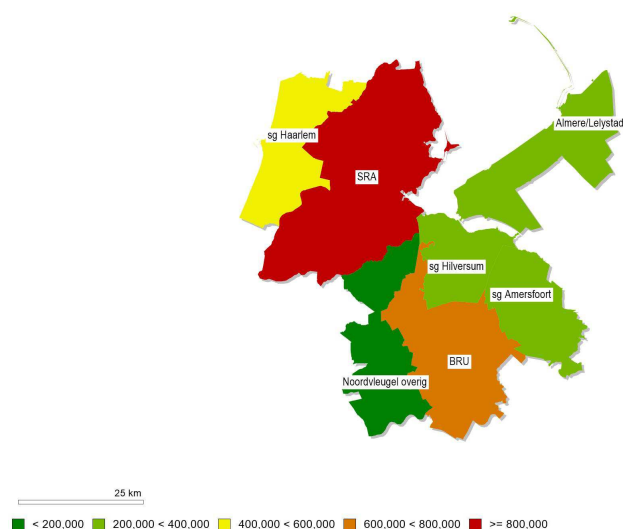
De korte beschouwingen in dit hoofdstuk zijn mede gebaseerd op cijfers die in bijlage A gepresenteerd worden via een tweetal basisgrafieken.

- In de bovenste grafiek staat per regio het aantal nieuwgebouwde en het aantal gesloopte woningen; zowel voor de afgelopen twaalf jaar (2000-2011) als voor de komende jaren (2012-2020). Verder is in de bovenste grafiek het binnenlands en buitenlands migratiesaldo weergegeven.
- In de tweede grafiek staat de toename van het aantal huishoudens en de toename van het aantal woningen, opnieuw zowel voor de afgelopen tien jaar als voor de komende jaren. Aanvullend is in die grafiek de trendmatig verwachte ontwikkeling van het statistisch woningtekort weergegeven.

Deze grafieken zijn in de bijlage opgenomen voor de verschillende deelregio's van de Noord- en Zuidvleugel, alsmede voor de Krimpregio's. In dit hoofdstuk worden aanvullend enkele kerncijfers over een langere tijdshorizon gepresenteerd.

7.1 Noordvleugel Randstad

Tot de Noordvleugel behoren de Stadsregio Amsterdam, de regio Almere/Lelystad, het BRU gebied, Stadsgewest Amersfoort, Stadsgewest Hilversum, Stadsgewest Haarlem en een aantal resterende gemeenten: Lopik, Montfoort, Oudewater, Woerden en De Ronde Venen.

Recente ontwikkelingen

In de Noordvleugel van de Randstad zijn de afgelopen jaren flink wat woningen gebouwd, variërend van 12.000 in 2004 tot bijna 20.000 in 2007. In de laatste twee bekende jaren (2010 en 2011) is de productie net als overal in Nederland teruggevallen naar een lager niveau van zo'n 13.000 woningen per jaar. In het aantal woningen dat gesloopt werd zaten de afgelopen jaren vergelijkbare schommelingen (tussen 3.000 en 6.000 woningen per jaar) en ook het aantal gesloopte woningen is de laatste twee jaar omlaag gegaan naar goed 3.000 woningen per jaar.

Het binnenlandse migratiesaldo vertoonde op het schaalniveau van de Noordvleugel de afgelopen jaren, wellicht anders dan verwacht zou worden, geen directe relatie met het bouwprogramma. Dit saldo is gestaag opgelopen van bijna nul in het jaar 2000 naar ruim 9.000 personen in 2006. Sindsdien schommelt dit saldo rond de 7.000 à 8.000 personen per jaar.

Het buitenlands migratiesaldo laat een nog veel grilliger verloop zien, van een groot positief saldo (+13.000) rond het jaar 2000, naar een negatief saldo (-5.000) rond het jaar 2005 naar opnieuw een aanzienlijk positief saldo de laatste jaren (+5.000).

In de periode 2000-2012 ging de groei van het aantal huishoudens vrijwel gelijk op met de toename van het aantal woningen: een toename van 180.000 huishoudens en 170.000 woningen in 12 jaar tijd.

Verwachte ontwikkelingen

Voor de komende jaren wordt een aanzienlijk positief binnenlands migratiesaldo verwacht alsmede een behoorlijk buitenlands migratiesaldo. In combinatie met de andere demografische ontwikkelingen betekent dit dat er tot 2020 jaarlijks circa 19.000 huishoudens bij zullen komen terwijl de woningvoorraad veel minder snel toeneemt, namelijk met gemiddeld zo'n 12.000 per jaar tot 2020. Dit betekent dat de huishoudengroei volgens de trendprognose royaal groter is dan de groei van de voorraad zodat het statistisch tekort oploopt van 3,6% in 2012 naar 6,7% in 2020.

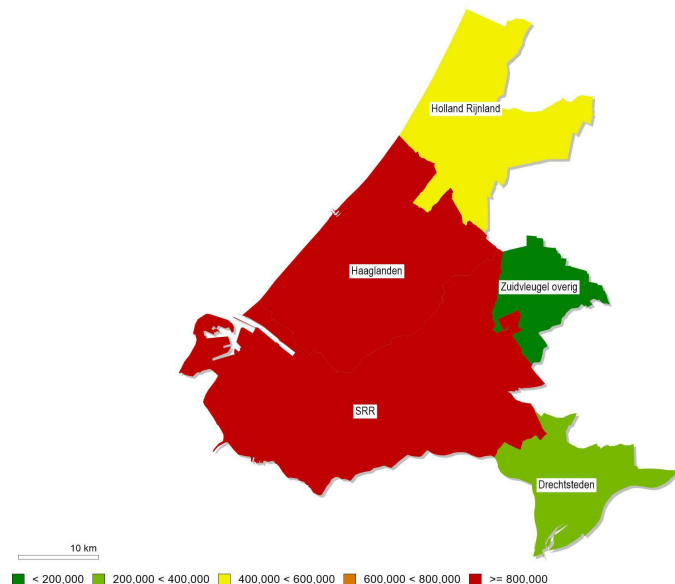
Ook in de periode 2020-2030 groeit het aantal huishoudens en de woningbehoefte nog aanzienlijk, namelijk met ruim 16.000 woningbehoevende eenheden per jaar. Pas na 2030 neemt de groei af naar nogal altijd meer dan 10.000 woningbehoevende eenheden per jaar.

Tabel 7.1: Kerncijfers Noordvleugel, 2000-2050

Per 1-1	Aantal inwoners (*1000)	Aantal huishoudens (*1000)	Woning voorraad (*1000)	Woning behoefte (*1000)	Woning tekort %
2000	3125	1439	1363		
2012	3453	1618	1532	1544	-3.6%
2020	3667	1771	1629	1692	-6.7%
2030	3941	1938	1766	1855	
2040	4174	2057	1870	1971	
2050	4382	2170	1954	2078	
Toename / afname per jaar					
2000-2012	27300	14900			
2012-2020	26800	19100	12200	18500	
2020-2030	27300	16700	13700	16300	
2030-2040	23400	12000	10400	11500	
2040-2050	20800	11300	8400	10700	

7.2 Zuidvleugel Randstad

Tot de Zuidvleugel behoren de Stadsregio Rotterdam, de regio Haaglanden, de regio Holland Rijnland, de regio Drechtsteden en een aantal resterende gemeenten: Goude, Waddinxveen en Zuidplas.

Recente ontwikkelingen

In de Zuidvleugel van de Randstad zijn de afgelopen jaren bijna 15.000 woningen op jaarbasis gebouwd. Alleen in de laatste twee bekende jaren (2010 en 2011) is de productie teruggevallen naar een lager niveau van zo'n 10.000 à 11.000 woningen per jaar. Ook het aantal gesloopte woningen is de laatste twee jaar omlaag gegaan en wel naar 3.000 à 4000 woningen per jaar.

Het binnenlandse migratiesaldo was voor deze regio lang negatief en is na 2006 langzaam omhoog gekropen. Sinds 2009 komen in de Zuidvleugel jaarlijks per saldo 1.500 à 2.000 personen per jaar binnen. Het buitenlands migratiesaldo laat net als in de Noordvleugel een veel grilliger verloop zien: van een groot positief saldo (+14.000) rond het jaar 2000, naar een negatief saldo (-5.000) rond het jaar 2005 naar opnieuw een groot positief saldo in de laatste jaren (+10.000).

In de afgelopen jaren, en dan met name rond 2005, groeide de woningvoorraad harder dan het aantal huishoudens. Daardoor is de woningmarkt in de Zuidvleugel op dat moment verruimd. Gemeten sinds het jaar 2000 kwamen er bijna 120.000 huishoudens bij en een even groot aantal woningen.

Verwachte ontwikkelingen

Voor de komende jaren wordt een binnenlands migratiesaldo verwacht dat vrijwel gelijk is aan nul maar een behoorlijk groot buitenlands migratiesaldo. In combinatie met de andere demografische ontwikkelingen betekent dit dat er tot 2020 jaarlijks 13.000 huishoudens bij zullen komen terwijl de woningvoorraad veel minder snel toeneemt, namelijk gemiddeld met zo'n 9.000 woningen per jaar tot 2020. Dit betekent dat de huishoudengroei volgens de trendprognose royaal groter is dan de groei van de voorraad met als gevolg dat het statistisch tekort oploopt van 2,8% in 2012 naar bijna 5% in 2020.

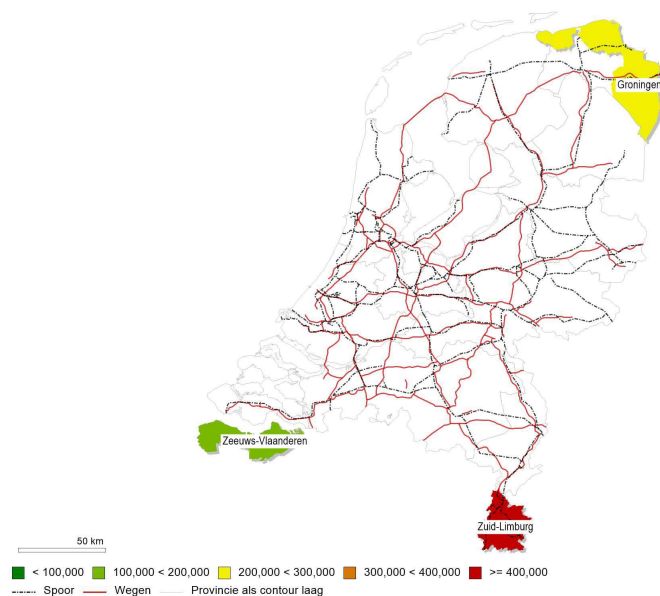
Ook in de periode 2020-2030 groeit het aantal huishoudens en de woningbehoefte nog aanzienlijk, namelijk met 10.000 woningbehoevende eenheden per jaar. Pas na 2030 neemt de groei af naar nogal altijd meer dan 5.000 woningbehoevende eenheden per jaar.

Tabel 7.2: Kerncijfers Zuidvleugel, 2000-2050

Per 1-1	Aantal inwoners (*1000)	Aantal huishoudens (*1000)	Woning voorraad (*1000)	Woning behoefte (*1000)	Woning tekort %
2000	2903	1313	1272		
2012	3069	1431	1390	1378	-2.8%
2020	3197	1533	1460	1479	-4.9%
2030	3359	1636	1555	1580	
2040	3475	1700	1618	1642	
2050	3566	1754	1677	1694	
Toename / afname per jaar					
2000-2012	13800	9800			
2012-2020	16000	12900	8700	12600	
2020-2030	16200	10200	9600	10000	
2030-2040	11600	6400	6300	6300	
2040-2050	9100	5400	5900	5100	

7.3 De krimpregio's

Hier gaat het om de regio's Groningen, Zuid Limburg en Zeeuws-Vlaanderen.

7.3.1 Krimpregio Groningen

In de Krimpregio Groningen werden de afgelopen jaren nog zo'n 500 à 1.000 woningen per jaar gebouwd en 500 woningen gesloopt. Het binnenlands migratiesaldo liet een grillig patroon zien, dat wel voortdurend per saldo negatief geweest is. Het buitenlands migratiesaldo fluctueerde eveneens, maar dan in positieve cijfers. Voor de komende jaren wordt een blijvend negatief binnenlands migratiesaldo verwacht en een buitenlands saldo dat vrijwel nul is.

De toename van het aantal huishoudens zal volgens deze trendraming tot 2020 vrijwel nul zijn en op langere termijn na 2020 negatief. Met een beperkte afname van de voorraad verandert er weinig aan het statistisch woningtekort tot 2020 (+ in tabel = overschot).

Tabel 7.3: Kerncijfers Krimpregio Groningen, 2000-2050

Per 1-1	Aantal inwoners (*1000)	Aantal huishoudens (*1000)	Woning voorraad (*1000)	Woning behoefte (*1000)	Woning tekort %
2000	233	98	99		
2012	226	100	102	98	0.2%
2020	215	100	101	98	-0.1%
2030	203	98	100	95	
2040	189	91	98	89	
2050	174	84	96	82	
Toename / afname per jaar					
2000-2012	-500	200			
2012-2020	-1400	0	-100	0	
2020-2030	-1200	-300	-100	-300	
2030-2040	-1400	-600	-200	-600	
2040-2050	-1600	-700	-200	-700	

Na 2020 en vooral na 2030 gaat de woningmarkt hier echt krimpen met gemiddeld 600 tot 700 woningbehoevende eenheden per jaar. Op jaarbasis gaat het dan (bij 90.000 huishoudens in 2040) om een afname met minder dan 1% per jaar: geleidelijk maar wel gestaag.

7.3.2 Krimpregio Zuid Limburg

In de Krimpregio Zuid Limburg is de afgelopen jaren nog flink gebouwd. Tussen 2000 en 2012 kwamen er per saldo 15.000 woningen bij terwijl het aantal huishoudens maar met 10.000 toenam (in dezelfde periode). De beperkte groei van het aantal huishoudens is vooral te wijten aan het feit dat het binnenlandse migratiesaldo steeds negatief geweest is (-1.000 personen per jaar). Het buitenlands migratiesaldo was tot 2008 ook negatief maar is sindsdien omgeslagen (+1.500 personen per jaar).

De verwachting in deze trendprognose is dat het binnenlands saldo structureel negatief blijft en dat het buitenlands saldo rond de nul zal schommelen. Mede daardoor groeit het aantal huishoudens in de periode 2012-2020 terwijl de voorraad naar verwachting afgebouwd wordt. Hierdoor kan een zeker statistisch woningtekort gaan ontstaan van 1,4% in 2020.

Na 2020 en vooral na 2030 gaat de woningmarkt hier echt krimpen met gemiddeld ruim 2000 eenheden per jaar. Op jaarbasis gaat het dan (bij 260.000 huishoudens in 2040) om een afname met minder dan 1% per jaar: geleidelijk maar wel gestaag.

Tabel 7.4: Kerncijfers Krimregio Zuid Limburg, 2000-2050

Per 1-1	Aantal inwoners (*1000)	Aantal huishoudens (*1000)	Woning voorraad (*1000)	Woning behoefte (*1000)	Woning tekort %
2000	636	280	272		
2012	607	291	286	280	0.0%
2020	585	293	286	284	-1.4%
2030	551	282	285	273	
2040	507	261	278	253	
2050	456	235	268	228	
Toename / afname per jaar					
2000-2012	-2400	900			
2012-2020	-2800	400	-100	500	
2020-2030	-3300	-1100	-100	-1100	
2030-2040	-4400	-2200	-700	-2100	
2040-2050	-5100	-2500	-900	-2400	

7.3.3 Krimregio Zeeuws Vlaanderen

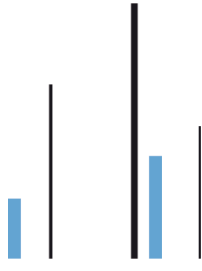
In de Krimregio Zeeland is het aantal huishoudens tussen 2000 en 2012 vrijwel gelijk opgegaan met de woningvoorraad: er kwamen 3.000 huishoudens en 3.000 woningen bij in deze twaalf jaar. Dit mede door een zeer sterk fluctuerend binnenlands en buitenlands migratiesaldo die elkaar redelijk in evenwicht hielden. Daardoor groeide het aantal inwoners en huishoudens dus niet 'van buiten'.

Voor de komende jaren wordt een beperkt negatief binnenlands migratiesaldo en positief buitenlands migratiesaldo verwacht. Mede daardoor groeit het aantal huishoudens beperkt en ook de voorraad zal de komende jaren naar de verwachting uit deze trendprognose beperkt toenemen. Het bestaande statistisch overschot zal mogelijk nog iets groter worden (let op: negatief tekort geeft een positief percentage).

Tabel 7.5: Kerncijfers Krimregio Zeeuws Vlaanderen, 2000-2050

Per 1-1	Aantal inwoners (*1000)	Aantal huishoudens (*1000)	Woning voorraad (*1000)	Woning behoefte (*1000)	Woning tekort %
2000	107	46	50		
2012	106	49	53	48	2.9%
2020	103	49	54	48	3.3%
2030	99	48	55	47	
2040	93	45	54	44	
2050	86	42	54	41	
Toename / afname per jaar					
2000-2012	-100	300			
2012-2020	-400	100	100	100	
2020-2030	-400	-100	100	-100	
2030-2040	-600	-300	0	-300	
2040-2050	-700	-400	-100	-400	

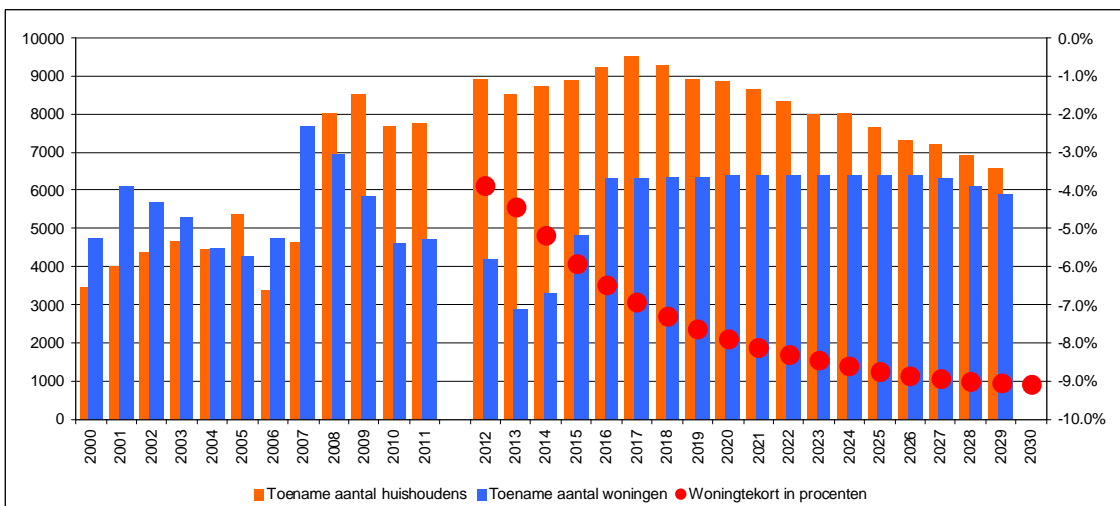
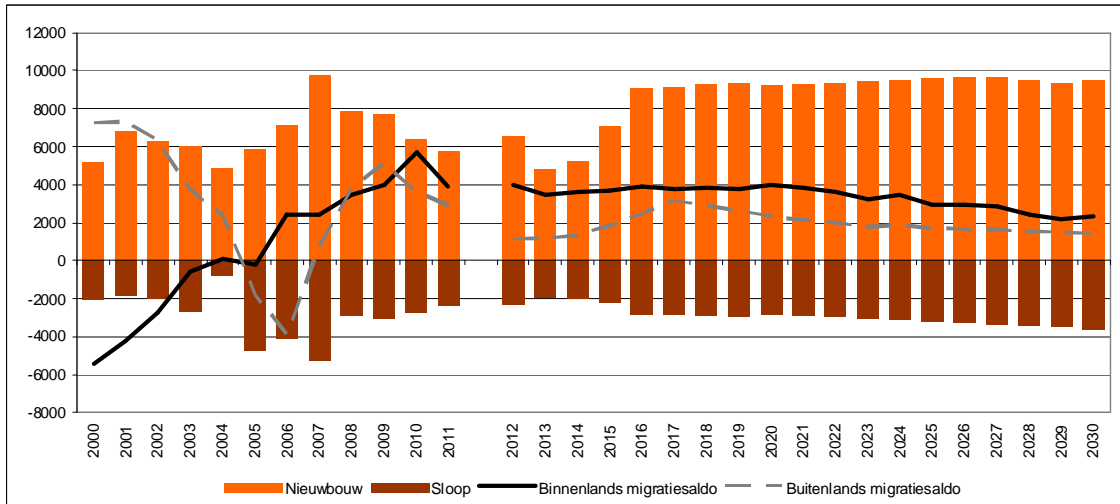
Na 2020 en vooral na 2030 gaat de woningmarkt hier krimpen met gemiddeld 300 eenheden per jaar. Op jaarbasis gaat het dan (bij 45.000 huishoudens in 2040) om een afname met minder dan 1% per jaar: geleidelijk maar wel gestaag.

Bijlage A: Kerncijfers voor beleidsmatig relevante regio's

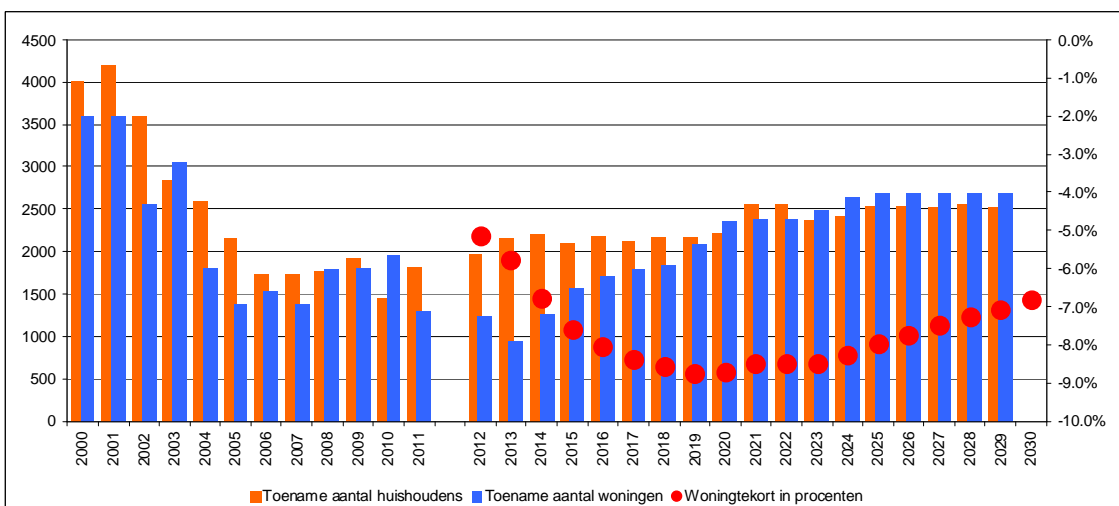
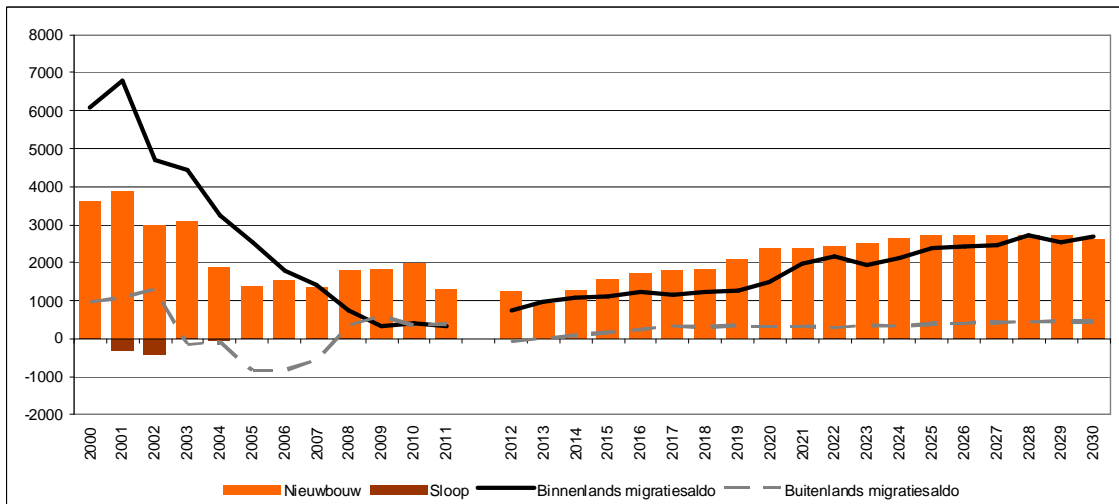
Stadsregio Amsterdam

	Nieuwbouw	Sloop	Binnenlands migratiesaldo	Buitenlands migratiesaldo	Toename aantal huishoudens	Toename aantal woningen	Woningtekort in procenten	
2000	5185	-2087	-5436	7280	2000	3458	4733	
2001	6835	-1846	-4278	7318	2001	4013	6102	
2002	6276	-2010	-2784	6310	2002	4395	5677	
2003	5983	-2658	-571	3719	2003	4673	5305	
2004	4866	-819	92	2412	2004	4446	4497	
2005	5843	-4721	-235	-1804	2005	5398	4256	
2006	7128	-4122	2417	-3866	2006	3385	4730	
2007	9766	-5267	2388	758	2007	4622	7692	
2008	7864	-2872	3430	3787	2008	8041	6954	
2009	7738	-3056	4005	5121	2009	8520	5818	
2010	6386	-2777	5728	3635	2010	7690	4597	
2011	5740	-2380	3919	2886	2011	7763	4710	
2012	6507	-2316	3954	1152	2012	8911	4191	-3.9%
2013	4815	-1913	3448	1180	2013	8495	2902	-4.4%
2014	5291	-1985	3632	1343	2014	8748	3306	-5.2%
2015	7035	-2223	3684	1845	2015	8891	4812	-5.9%
2016	9092	-2797	3891	2492	2016	9233	6295	-6.5%
2017	9172	-2851	3735	3154	2017	9518	6321	-6.9%
2018	9257	-2911	3841	2912	2018	9293	6346	-7.3%
2019	9359	-2996	3754	2634	2019	8912	6363	-7.6%
2020	9209	-2809	3951	2324	2020	8837	6400	-7.9%

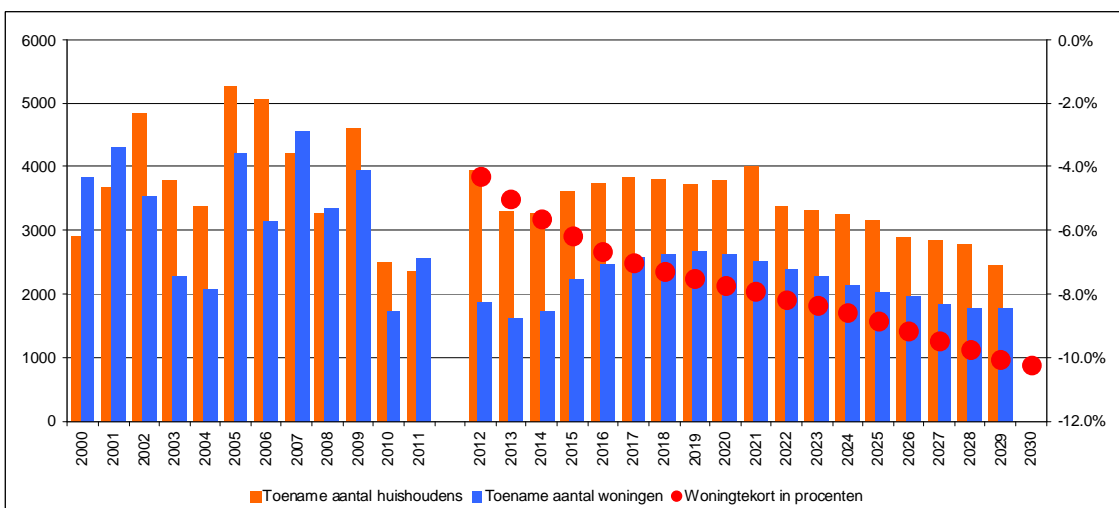
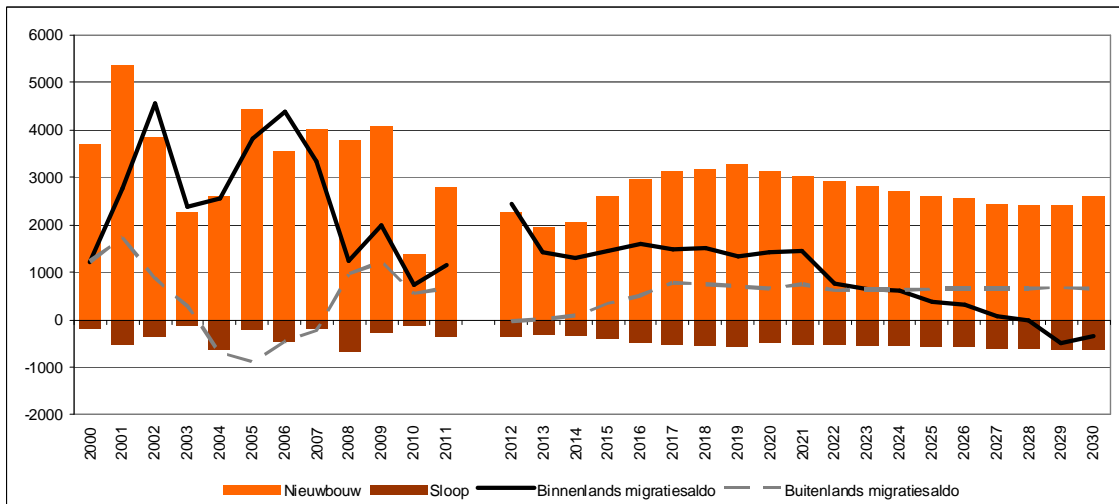
Almere/Lelystad

	Nieuwbouw	Sloop	Binnenlands migratiesaldo	Buitenlands migratiesaldo	Toename aantal huishoudens	Toename aantal woningen	Woningtekort in procenten	
2000	3623	-22	6072	965	2000	4016	3590	
2001	3899	-301	6784	1094	2001	4197	3602	
2002	2988	-436	4692	1300	2002	3589	2554	
2003	3091	-8	4444	-148	2003	2837	3054	
2004	1855	-47	3233	-97	2004	2581	1809	
2005	1392	-5	2549	-824	2005	2147	1389	
2006	1543	-23	1784	-839	2006	1739	1527	
2007	1332	-3	1421	-574	2007	1729	1386	
2008	1798	-3	737	355	2008	1773	1784	
2009	1813	0	318	590	2009	1912	1802	
2010	1979	-3	392	346	2010	1458	1962	
2011	1314	-5	347	395	2011	1824	1308	
2012	1241	0	751	-82	2012	1972	1241	-5.1%
2013	942	0	957	7	2013	2157	942	-5.8%
2014	1266	0	1088	82	2014	2207	1266	-6.8%
2015	1569	0	1130	168	2015	2105	1569	-7.6%
2016	1699	0	1225	246	2016	2190	1699	-8.0%
2017	1790	0	1140	329	2017	2123	1790	-8.4%
2018	1832	0	1230	314	2018	2168	1832	-8.6%
2019	2091	0	1276	340	2019	2172	2091	-8.7%
2020	2364	-18	1499	323	2020	2225	2346	-8.7%

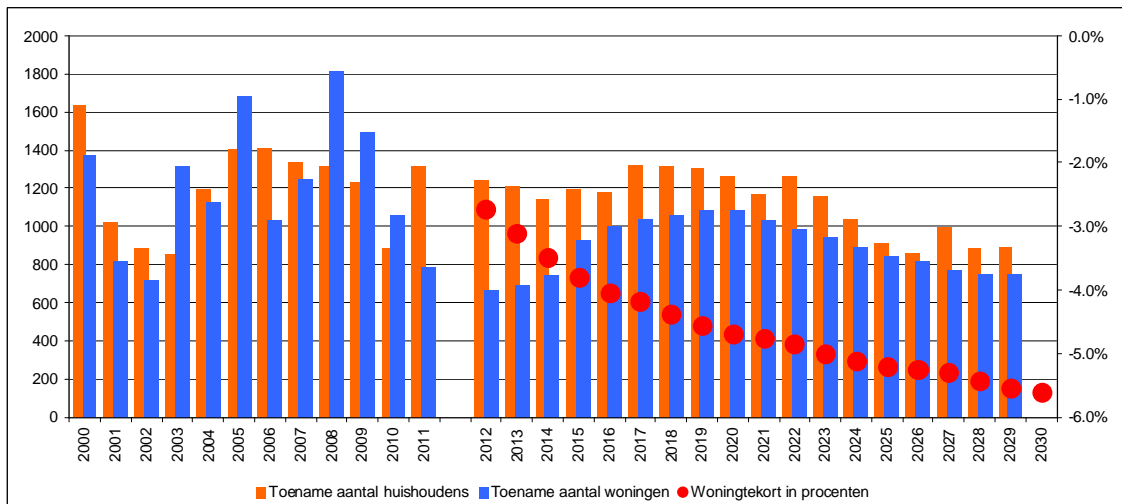
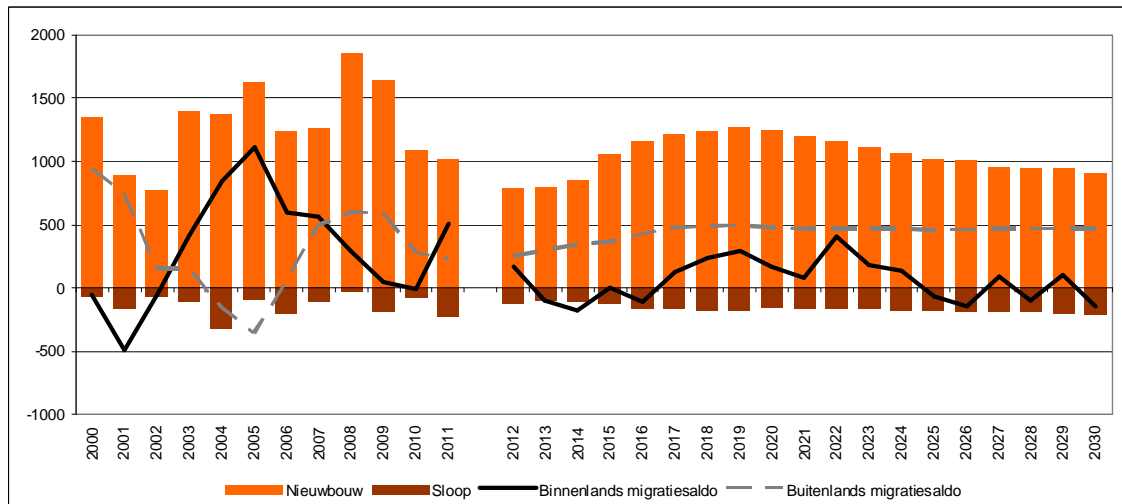
BRU

	Nieuwbouw	Sloop	Binnenlands migratiesaldo	Buitenlands migratiesaldo	Toename aantal huishoudens	Toename aantal woningen	Woningtekort in procenten	
2000	3680	-185	1202	1222	2000	2913	3834	
2001	5358	-512	2770	1737	2001	3676	4306	
2002	3838	-379	4553	866	2002	4838	3546	
2003	2269	-127	2366	286	2003	3798	2260	
2004	2618	-645	2564	-700	2004	3374	2064	
2005	4438	-225	3823	-885	2005	5262	4218	
2006	3547	-462	4379	-467	2006	5066	3146	
2007	4026	-205	3335	-228	2007	4219	4567	
2008	3776	-673	1236	964	2008	3278	3344	
2009	4078	-284	1994	1214	2009	4604	3938	
2010	1387	-133	729	546	2010	2491	1724	
2011	2789	-379	1156	664	2011	2358	2566	
2012	2249	-385	2434	-32	2012	3950	1864	-4.3%
2013	1942	-327	1431	5	2013	3302	1615	-5.0%
2014	2057	-333	1293	95	2014	3280	1724	-5.6%
2015	2618	-392	1451	330	2015	3616	2226	-6.2%
2016	2963	-502	1596	510	2016	3754	2461	-6.6%
2017	3112	-524	1470	775	2017	3837	2588	-7.0%
2018	3178	-549	1500	738	2018	3814	2629	-7.3%
2019	3256	-576	1324	700	2019	3724	2680	-7.5%
2020	3129	-503	1418	660	2020	3781	2626	-7.7%

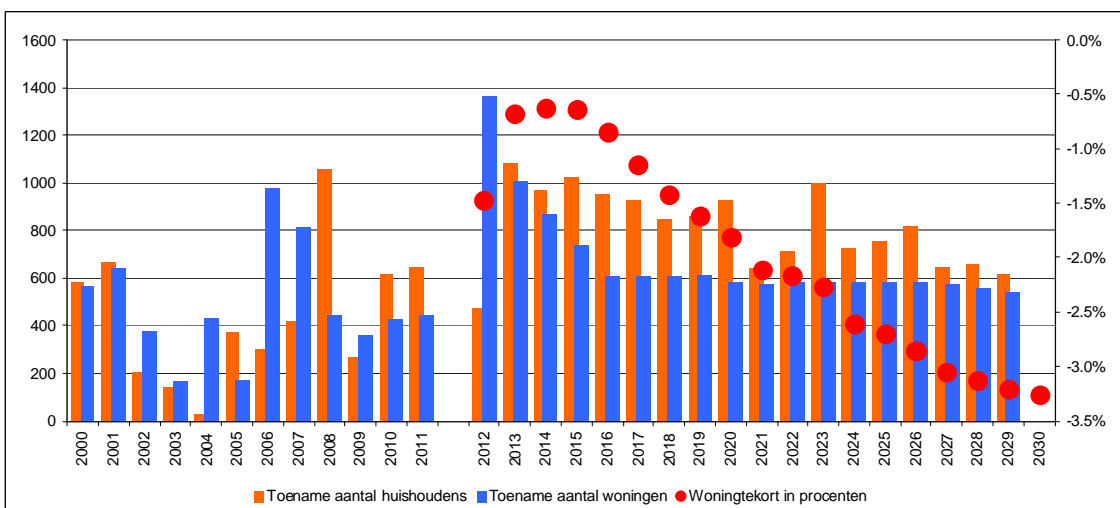
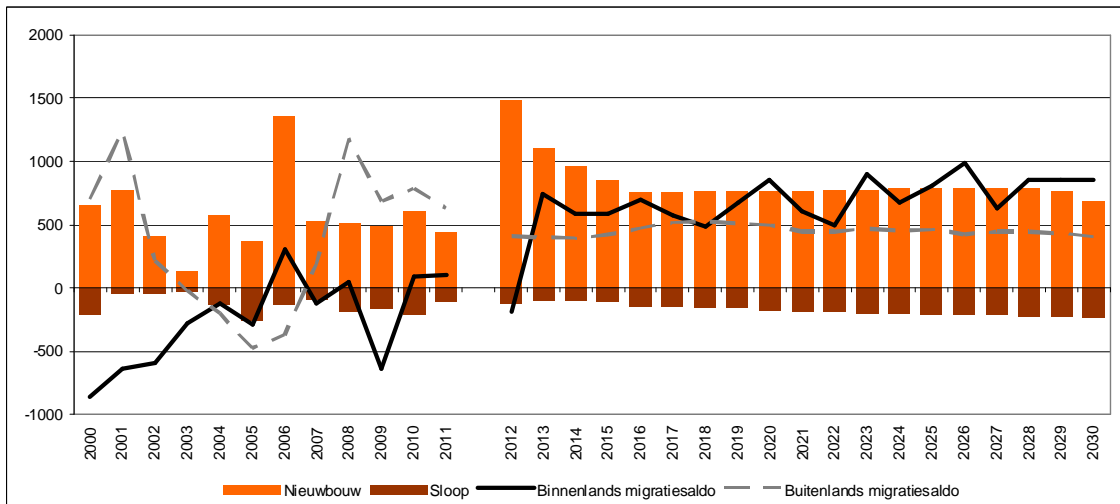
SG Amersfoort

	Nieuwbouw	Sloop	Binnenlands migratiesaldo	Buitenlands migratiesaldo	Toename aantal huishoudens	Toename aantal woningen	Woningtekort in procenten	
2000	1352	-62	-51	947	2000	1633	1373	
2001	888	-171	-493	740	2001	1023	814	
2002	770	-63	-57	151	2002	884	717	
2003	1389	-108	418	153	2003	852	1312	
2004	1369	-319	840	-156	2004	1197	1127	
2005	1626	-85	1112	-359	2005	1407	1681	
2006	1230	-199	592	55	2006	1413	1035	
2007	1262	-111	564	500	2007	1338	1247	
2008	1854	-38	294	601	2008	1318	1814	
2009	1637	-186	44	588	2009	1235	1497	
2010	1086	-79	-13	280	2010	884	1059	
2011	1021	-224	508	232	2011	1318	787	
2012	789	-121	165	255	2012	1242	668	-2.7%
2013	793	-103	-103	300	2013	1208	690	-3.1%
2014	853	-113	-174	343	2014	1143	740	-3.5%
2015	1053	-128	-2	366	2015	1197	925	-3.8%
2016	1161	-161	-115	426	2016	1177	1000	-4.1%
2017	1208	-166	129	479	2017	1321	1042	-4.2%
2018	1232	-173	238	487	2018	1315	1059	-4.4%
2019	1264	-177	293	495	2019	1308	1087	-4.6%
2020	1243	-157	168	475	2020	1261	1086	-4.7%

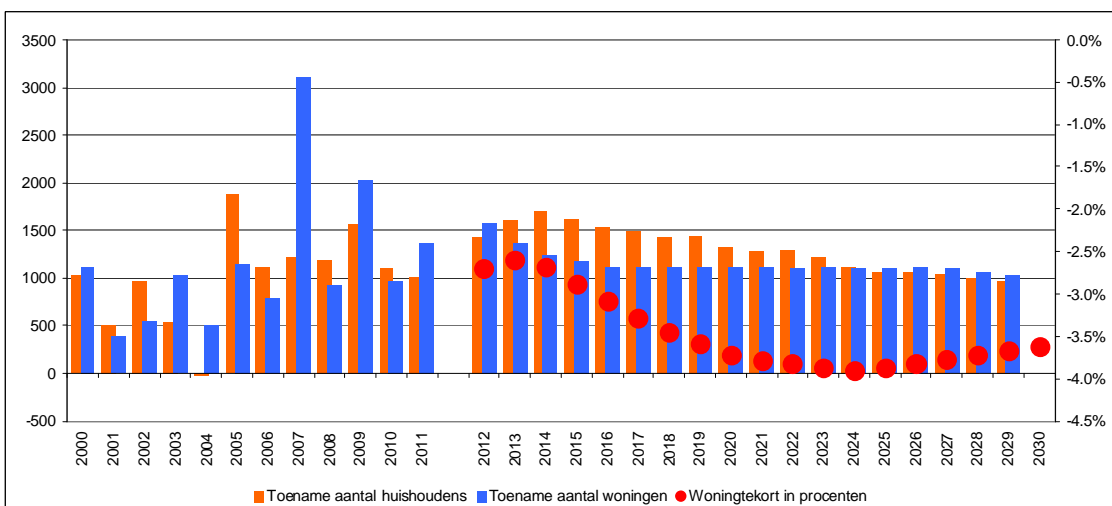
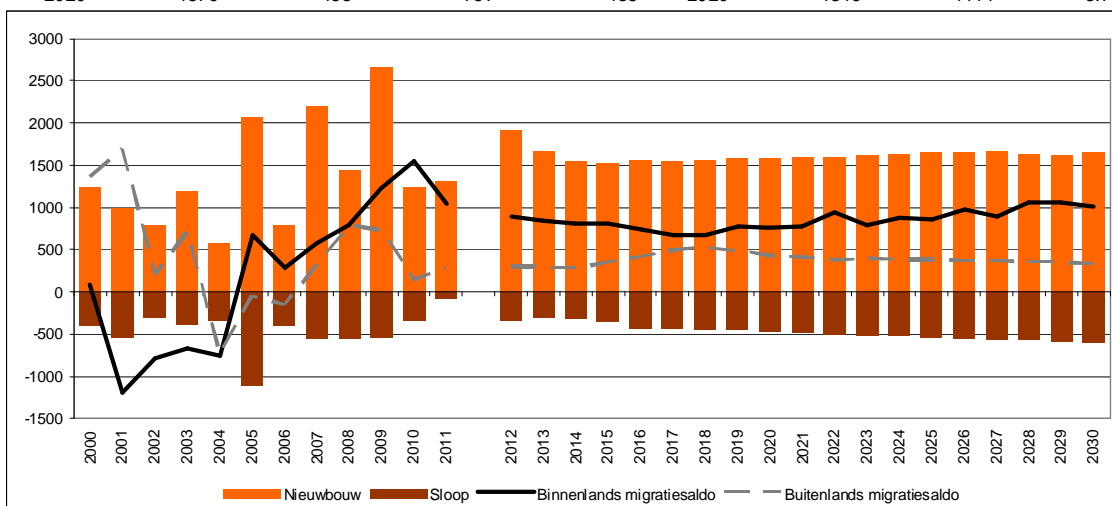
SG Hilversum

	Nieuwbouw	Sloop	Binnenlands migratiesaldo	Buitenlands migratiesaldo	Toename aantal huishoudens	Toename aantal woningen	Woningtekort in procenten	
2000	650	-217	-865	704	2000	581	566	
2001	778	-42	-637	1236	2001	664	642	
2002	404	-47	-594	216	2002	205	379	
2003	136	-35	-276	-26	2003	142	164	
2004	575	-129	-127	-202	2004	26	430	
2005	377	-254	-288	-477	2005	371	169	
2006	1356	-132	306	-371	2006	304	974	
2007	525	-93	-125	188	2007	423	815	
2008	504	-184	48	1179	2008	1056	446	
2009	479	-163	-640	687	2009	268	359	
2010	604	-215	93	783	2010	618	429	
2011	436	-111	99	628	2011	649	447	
2012	1481	-117	-192	413	2012	472	1364	-1.5%
2013	1101	-98	737	398	2013	1080	1003	-0.7%
2014	963	-97	583	395	2014	970	866	-0.6%
2015	851	-115	583	421	2015	1022	736	-0.6%
2016	751	-145	697	471	2016	953	606	-0.9%
2017	754	-147	575	517	2017	925	607	-1.1%
2018	759	-152	486	521	2018	850	607	-1.4%
2019	762	-151	672	513	2019	860	611	-1.6%
2020	759	-180	849	497	2020	930	579	-1.8%

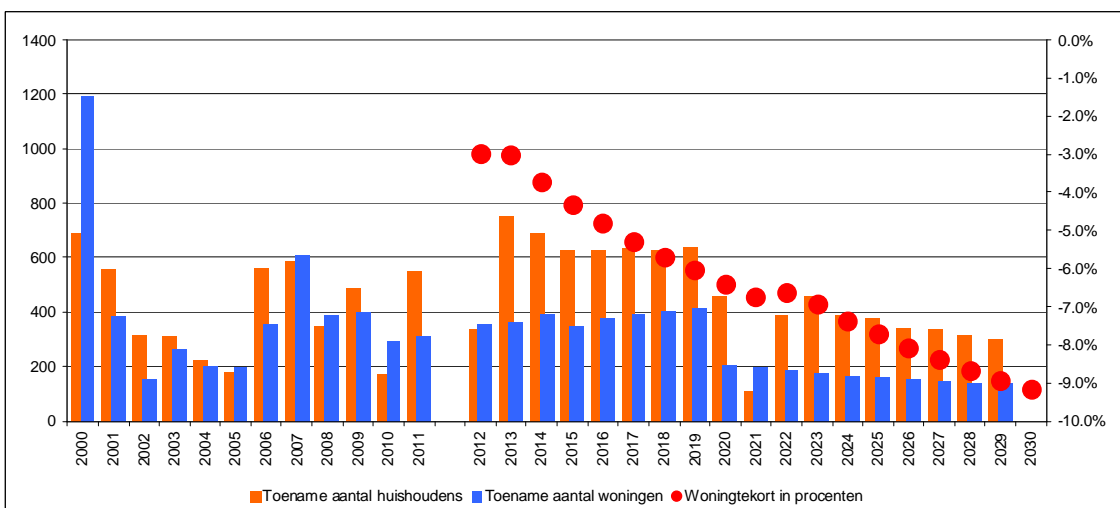
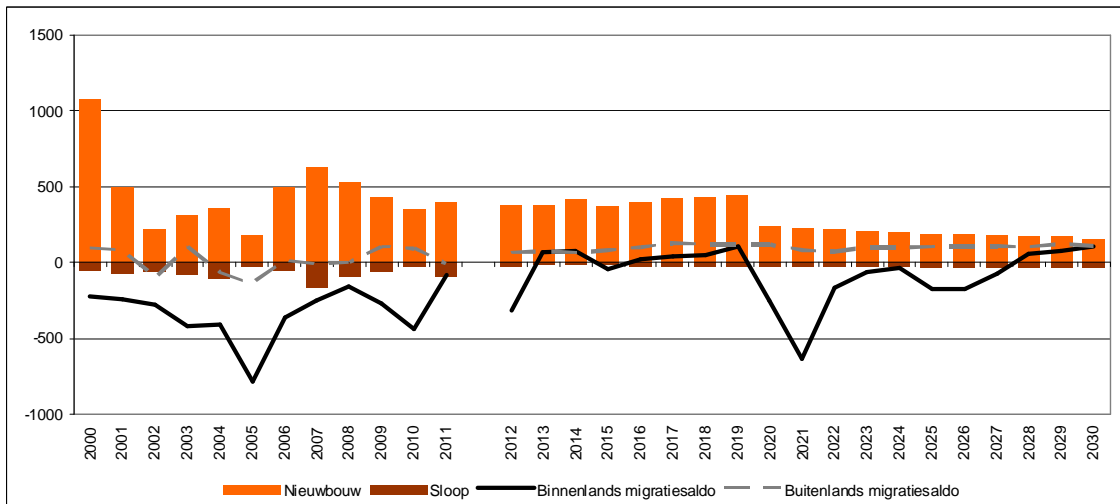
SG Haarlem

	Nieuwbouw	Sloop	Binnenlands migratiesaldo	Buitenlands migratiesaldo	Toename aantal huishoudens	Toename aantal woningen	Woningtekort in procenten
2000	1252	-397	94	1372	2000	1033	
2001	992	-529	-1199	1695	2001	513	
2002	794	-300	-781	208	2002	965	
2003	1197	-376	-676	718	2003	534	
2004	568	-342	-752	-734	2004	-32	
2005	2077	-1101	666	-46	2005	1883	
2006	797	-404	289	-151	2006	1110	
2007	2203	-547	572	319	2007	1214	
2008	1452	-551	794	794	2008	1187	
2009	2655	-541	1228	730	2009	1559	
2010	1249	-330	1547	146	2010	1108	
2011	1314	-75	1039	288	2011	1009	
2012	1922	-342	896	301	2012	1427	-2.7%
2013	1670	-303	837	294	2013	1612	-2.6%
2014	1547	-309	813	286	2014	1699	-2.7%
2015	1527	-349	807	357	2015	1624	-2.9%
2016	1562	-438	736	422	2016	1540	-3.1%
2017	1556	-441	681	503	2017	1485	-3.3%
2018	1560	-446	679	531	2018	1435	-3.5%
2019	1574	-457	774	490	2019	1442	-3.6%
2020	1579	-468	757	435	2020	1319	-3.7%

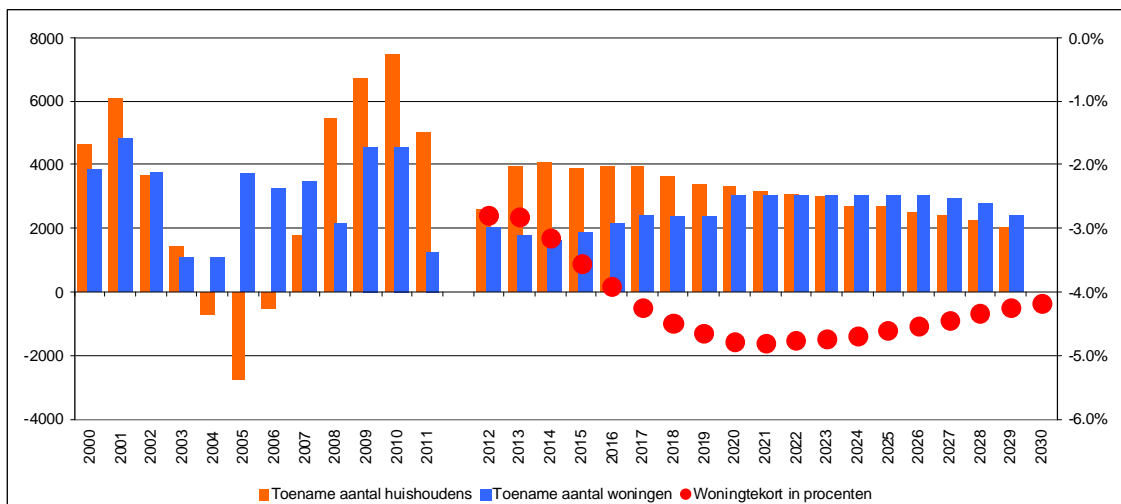
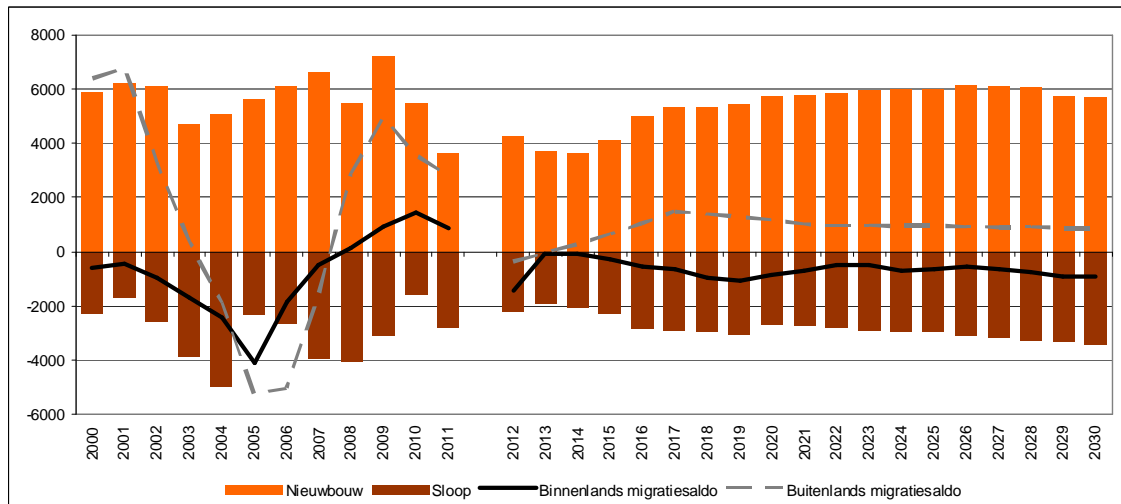
Noordvleugel overig

	Nieuwbouw	Sloop	Binnenlands migratiesaldo	Buitenlands migratiesaldo	Toename aantal huishoudens	Toename aantal woningen	Woningtekort in procenten	
2000	1073	-54	-222	96	2000	688	1192	
2001	493	-68	-238	86	2001	555	381	
2002	219	-62	-280	-101	2002	316	152	
2003	313	-86	-419	102	2003	311	266	
2004	353	-110	-410	-64	2004	221	203	
2005	182	-23	-780	-140	2005	180	195	
2006	499	-55	-365	17	2006	559	355	
2007	631	-170	-250	-9	2007	587	607	
2008	524	-95	-151	3	2008	349	391	
2009	432	-66	-273	107	2009	487	399	
2010	351	-30	-432	93	2010	172	295	
2011	393	-87	-77	-6	2011	549	312	
2012	380	-23	-313	70	2012	338	357	-3.0%
2013	379	-16	66	77	2013	753	363	-3.0%
2014	410	-17	79	66	2014	690	393	-3.7%
2015	365	-18	-39	84	2015	627	347	-4.3%
2016	400	-23	21	99	2016	630	377	-4.8%
2017	421	-27	39	130	2017	633	394	-5.3%
2018	430	-27	51	121	2018	627	403	-5.7%
2019	440	-27	105	118	2019	641	413	-6.0%
2020	233	-29	-251	119	2020	455	204	-6.4%

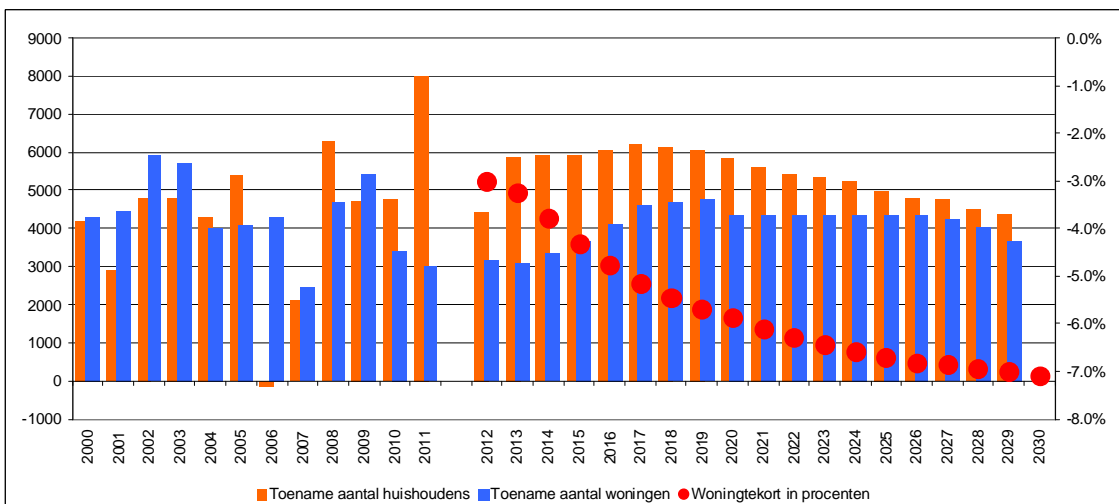
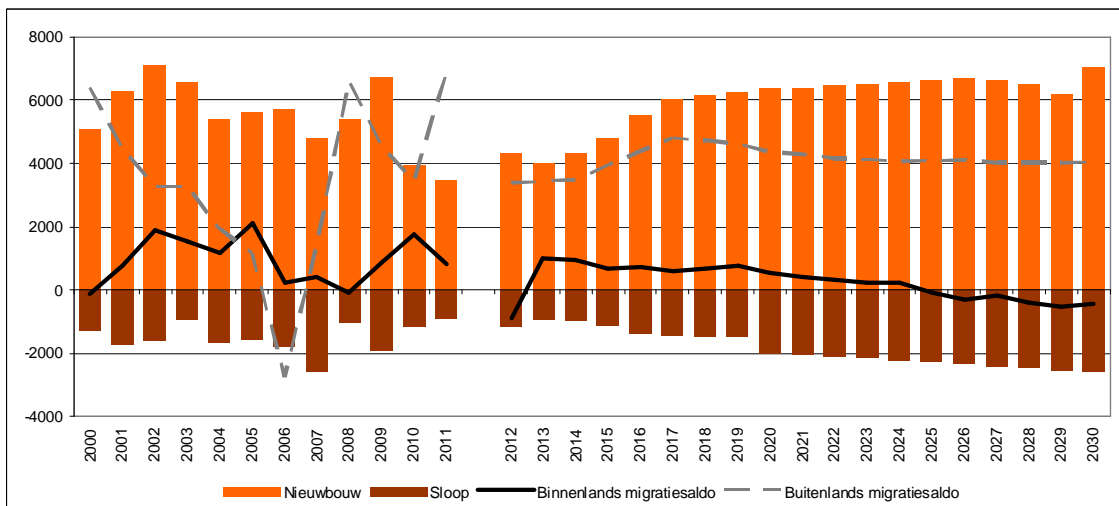
Stadsregio Rotterdam

	Nieuwbouw	Sloop	Binnenlands migratiesaldo	Buitenlands migratiesaldo	Toename aantal huishoudens	Toename aantal woningen	Woningtekort in procenten	
2000	5872	-2276	-609	6380	2000	4646	3865	
2001	6189	-1665	-453	6775	2001	6060	4809	
2002	6079	-2588	-938	3283	2002	3682	3762	
2003	4714	-3911	-1666	372	2003	1433	1087	
2004	5050	-4984	-2409	-1862	2004	-734	1079	
2005	5642	-2324	-4100	-5244	2005	-2773	3699	
2006	6091	-2626	-1859	-5029	2006	-531	3281	
2007	6615	-3918	-480	-1575	2007	1792	3499	
2008	5448	-4063	113	2876	2008	5469	2133	
2009	7209	-3092	919	4948	2009	6721	4571	
2010	5495	-1610	1430	3558	2010	7447	4538	
2011	3629	-2768	890	2812	2011	4989	1251	
2012	4243	-2223	-1437	-374	2012	2615	2020	-2.8%
2013	3704	-1908	-73	-40	2013	3947	1796	-2.8%
2014	3659	-2034	-43	264	2014	4048	1625	-3.1%
2015	4115	-2253	-306	649	2015	3896	1862	-3.6%
2016	5007	-2865	-534	1059	2016	3922	2142	-3.9%
2017	5326	-2898	-638	1482	2017	3926	2428	-4.2%
2018	5329	-2956	-971	1384	2018	3612	2373	-4.5%
2019	5395	-3043	-1049	1295	2019	3383	2352	-4.7%
2020	5710	-2668	-862	1190	2020	3303	3042	-4.8%

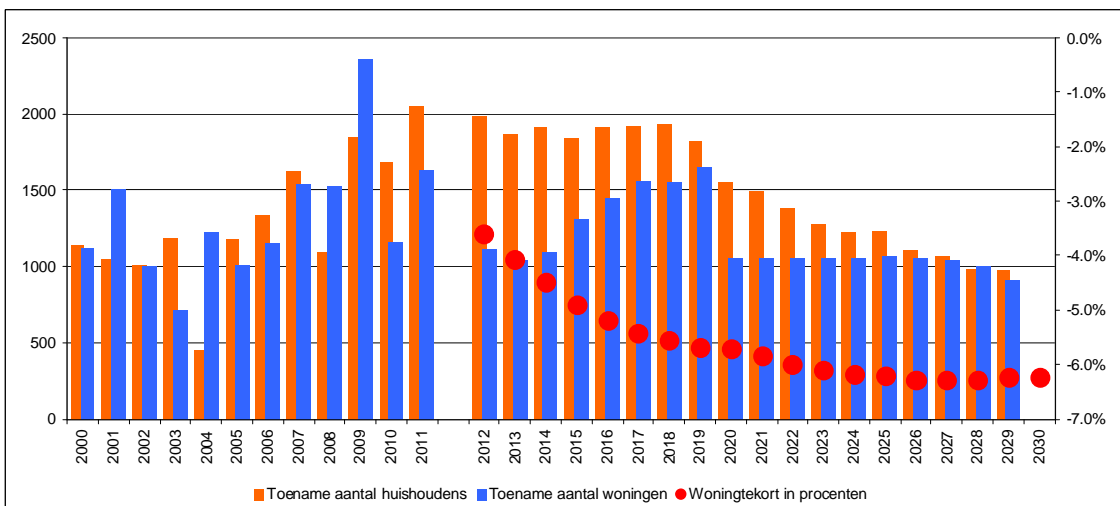
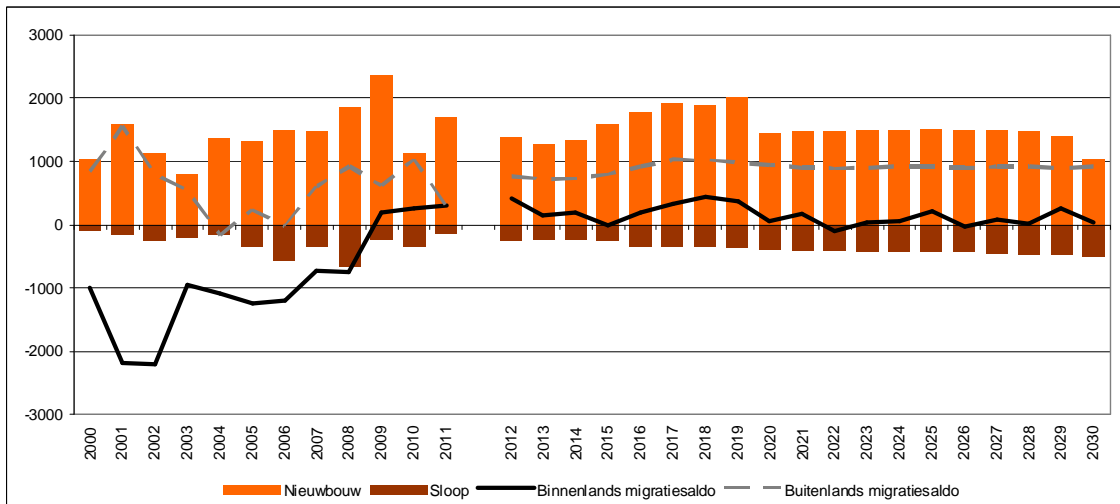
Haaglanden

	Nieuwbouw	Sloop	Binnenlands migratiesaldo	Buitenlands migratiesaldo	Toename aantal huishoudens	Toename aantal woningen	Woningtekort in procenten	
2000	5089	-1275	-106	6397	2000	4177	4301	
2001	6288	-1760	758	4439	2001	2890	4447	
2002	7099	-1605	1908	3270	2002	4809	5893	
2003	6553	-955	1533	3291	2003	4812	5712	
2004	5402	-1661	1163	1912	2004	4289	4020	
2005	5629	-1573	2130	1168	2005	5374	4079	
2006	5678	-1792	212	-2743	2006	-162	4315	
2007	4795	-2602	431	1401	2007	2102	2448	
2008	5398	-1003	-74	6592	2008	6261	4690	
2009	6718	-1912	871	4533	2009	4713	5436	
2010	3970	-1173	1774	3446	2010	4761	3406	
2011	3478	-886	807	6879	2011	7991	3008	
2012	4295	-1141	-905	3383	2012	4418	3154	-3.0%
2013	3998	-934	979	3432	2013	5856	3064	-3.2%
2014	4296	-975	933	3493	2014	5894	3321	-3.8%
2015	4780	-1108	668	3939	2015	5916	3672	-4.3%
2016	5503	-1368	718	4375	2016	6054	4135	-4.8%
2017	6032	-1415	571	4800	2017	6222	4617	-5.2%
2018	6167	-1479	677	4724	2018	6144	4688	-5.4%
2019	6245	-1478	790	4619	2019	6055	4767	-5.7%
2020	6365	-2024	548	4357	2020	5820	4341	-5.9%

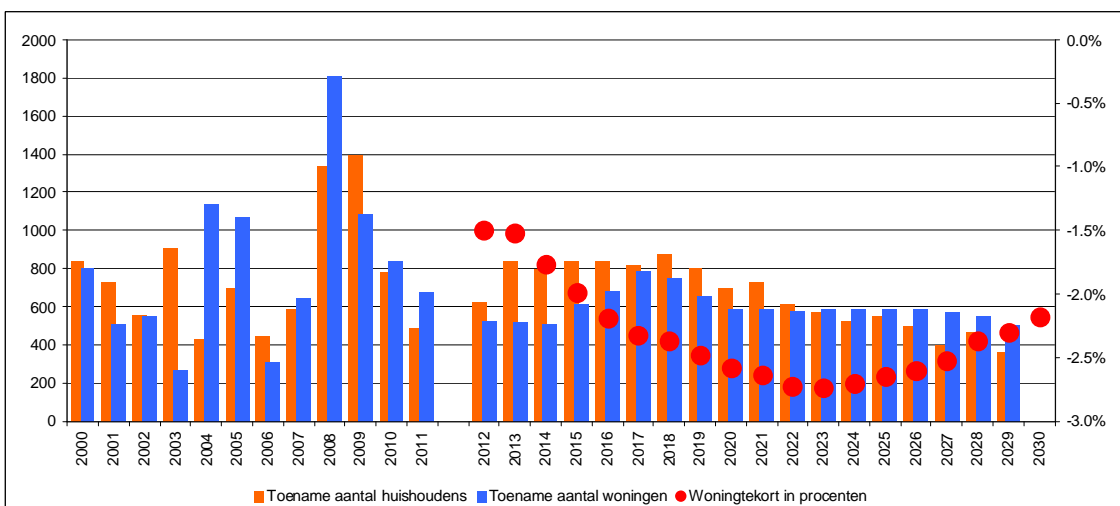
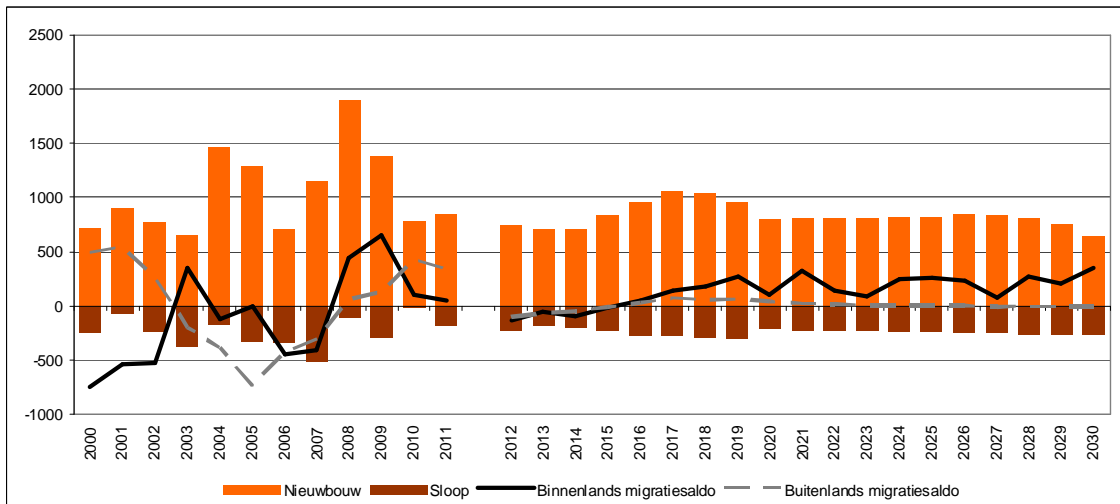
Holland Rijnland

	Nieuwbouw	Sloop	Binnenlands migratiesaldo	Buitenlands migratiesaldo	Toename aantal huishoudens	Toename aantal woningen	Woningtekort in procenten	
2000	1055	-104	-989	843	2000	1138	1124	
2001	1573	-171	-2180	1554	2001	1044	1508	
2002	1144	-259	-2202	792	2002	1007	1003	
2003	787	-208	-943	544	2003	1188	715	
2004	1353	-161	-1093	-164	2004	453	1222	
2005	1306	-339	-1256	232	2005	1180	1013	
2006	1495	-575	-1196	-22	2006	1340	1151	
2007	1460	-342	-729	607	2007	1627	1537	
2008	1850	-664	-757	922	2008	1096	1527	
2009	2355	-228	194	615	2009	1845	2355	
2010	1123	-342	263	1031	2010	1685	1155	
2011	1688	-146	312	281	2011	2050	1638	
2012	1379	-266	406	765	2012	1983	1113	-3.6%
2013	1266	-232	153	721	2013	1869	1034	-4.1%
2014	1334	-240	182	726	2014	1916	1094	-4.5%
2015	1577	-266	-3	795	2015	1838	1311	-4.9%
2016	1791	-338	195	913	2016	1912	1453	-5.2%
2017	1909	-345	315	1029	2017	1919	1564	-5.4%
2018	1896	-350	427	1026	2018	1929	1546	-5.6%
2019	2015	-362	378	983	2019	1821	1653	-5.7%
2020	1444	-389	57	948	2020	1551	1055	-5.7%

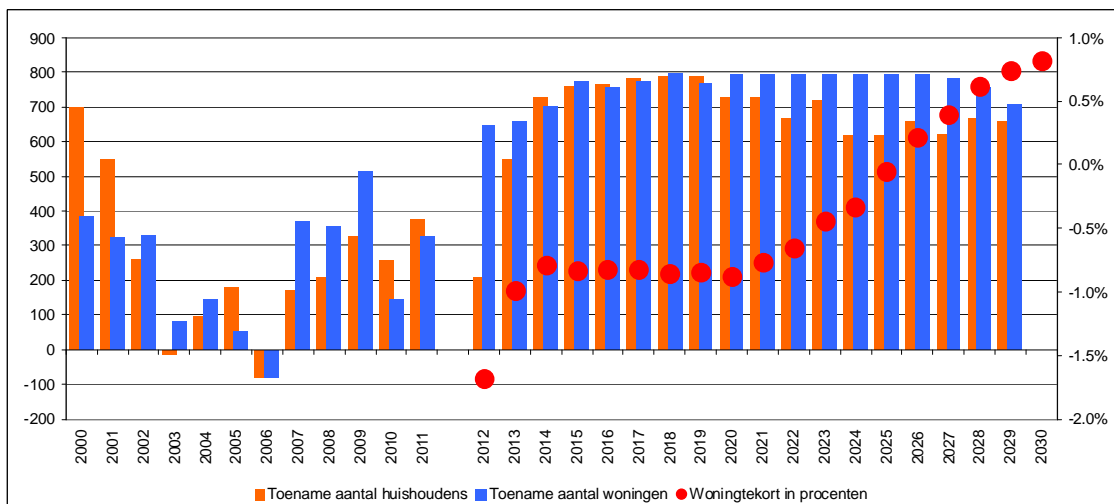
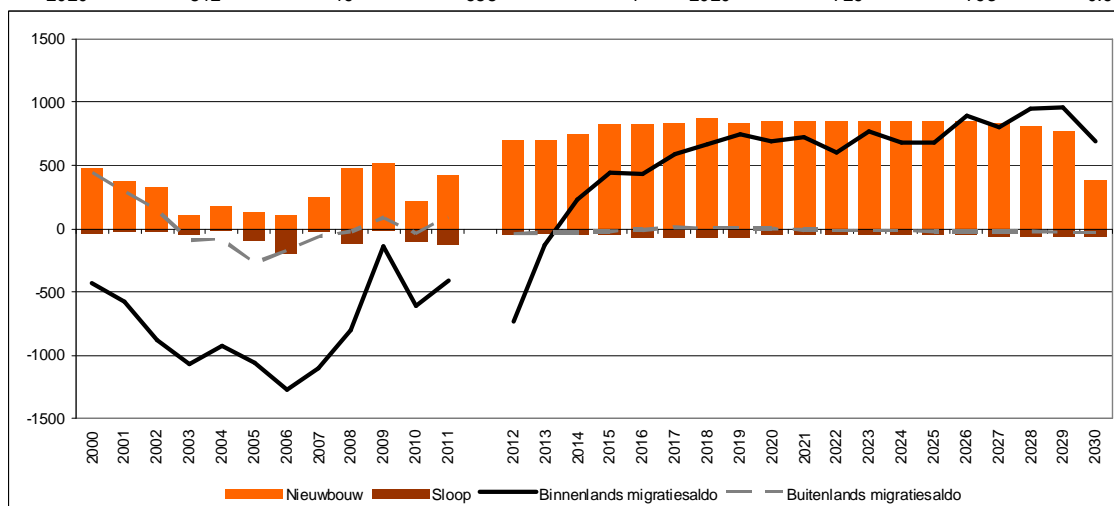
Drechtsteden

	Nieuwbouw	Sloop	Binnenlands migratiesaldo	Buitenlands migratiesaldo	Toename aantal huishoudens	Toename aantal woningen	Woningtekort in procenten	
2000	720	-249	-753	498	2000	841	798	
2001	895	-70	-534	545	2001	730	507	
2002	772	-237	-529	260	2002	552	548	
2003	652	-379	349	-200	2003	906	263	
2004	1462	-175	-115	-382	2004	426	1138	
2005	1292	-330	2	-731	2005	696	1071	
2006	710	-344	-442	-433	2006	446	306	
2007	1146	-516	-403	-301	2007	584	642	
2008	1892	-103	448	65	2008	1335	1805	
2009	1384	-292	654	131	2009	1393	1087	
2010	777	-8	98	430	2010	776	838	
2011	846	-189	54	333	2011	489	672	
2012	751	-224	-135	-100	2012	620	527	-1.5%
2013	707	-187	-54	-67	2013	837	520	-1.5%
2014	705	-196	-94	-46	2014	794	509	-1.8%
2015	831	-217	-18	-11	2015	840	614	-2.0%
2016	959	-275	52	29	2016	838	684	-2.2%
2017	1063	-275	139	75	2017	816	788	-2.3%
2018	1038	-291	175	61	2018	877	747	-2.4%
2019	950	-300	278	62	2019	803	650	-2.5%
2020	799	-213	106	42	2020	700	586	-2.6%

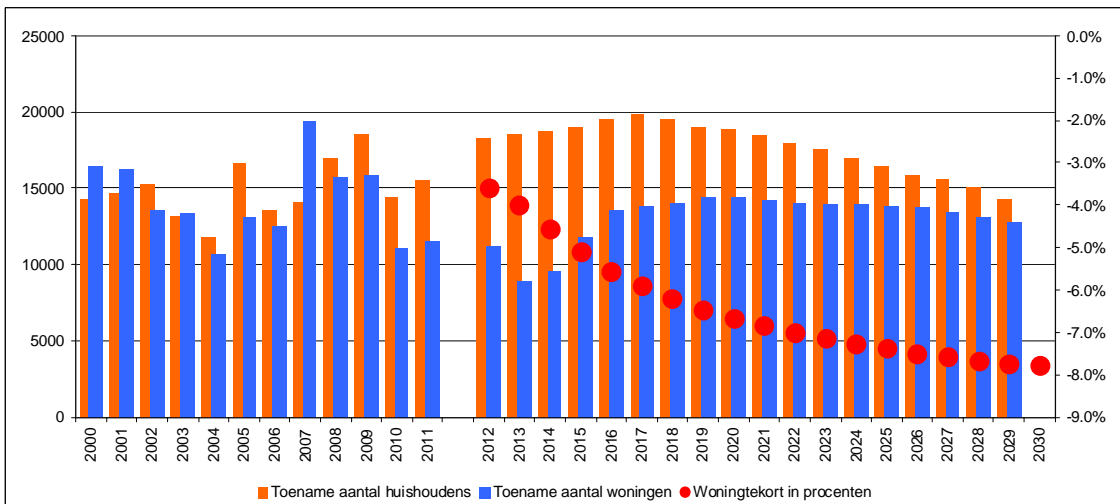
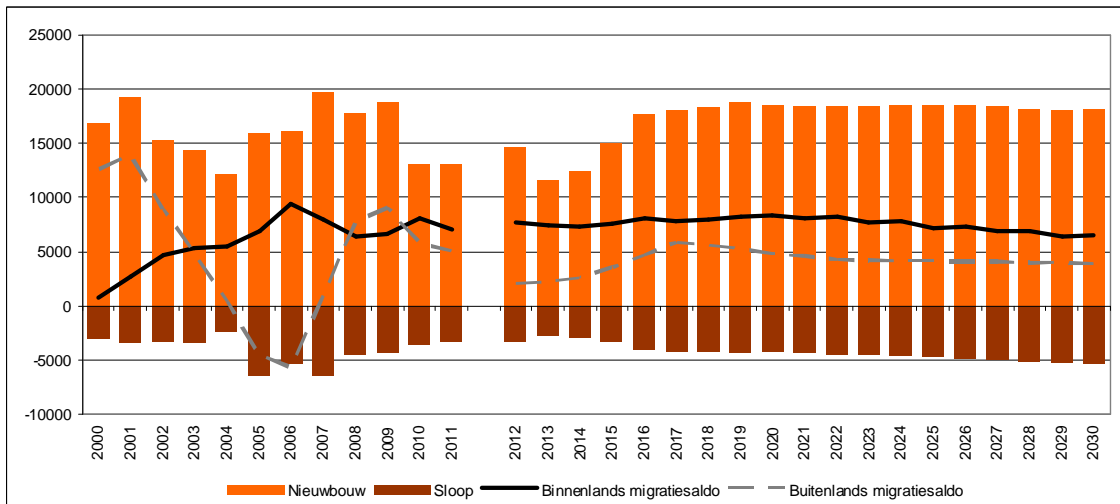
Zuidvleugel overig

	Nieuwbouw	Sloop	Binnenlands migratiesaldo	Buitenlands migratiesaldo	Toename aantal huishoudens	Toename aantal woningen	Woningtekort in procenten	
2000	480	-41	-435	442	2000	699	384	
2001	377	-23	-578	293	2001	549	321	
2002	331	-25	-884	152	2002	263	332	
2003	109	-48	-1068	-91	2003	-14	81	
2004	169	-20	-926	-85	2004	98	146	
2005	135	-89	-1056	-268	2005	179	50	
2006	105	-197	-1272	-175	2006	-77	-77	
2007	248	-32	-1110	-63	2007	170	370	
2008	474	-122	-805	-24	2008	208	355	
2009	518	-20	-140	88	2009	326	513	
2010	224	-111	-607	-35	2010	257	148	
2011	420	-124	-413	94	2011	376	327	
2012	699	-53	-730	-37	2012	206	646	-1.7%
2013	699	-42	-123	-34	2013	547	657	-1.0%
2014	749	-44	225	-30	2014	730	705	-0.8%
2015	824	-53	444	-19	2015	761	771	-0.8%
2016	825	-68	429	-9	2016	766	757	-0.8%
2017	841	-70	584	10	2017	781	771	-0.8%
2018	866	-70	672	6	2018	789	796	-0.9%
2019	839	-69	743	3	2019	790	770	-0.8%
2020	842	-49	688	-1	2020	729	793	-0.9%

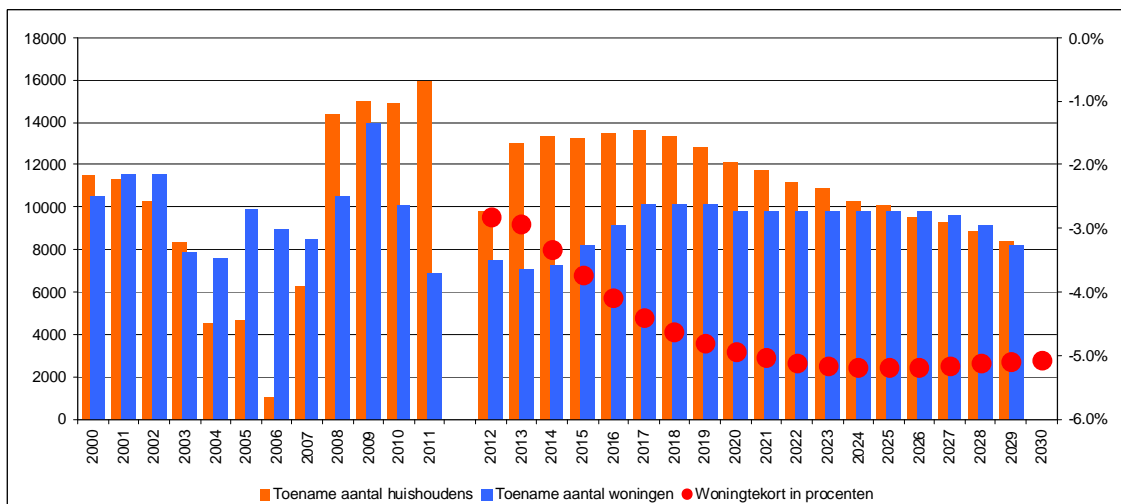
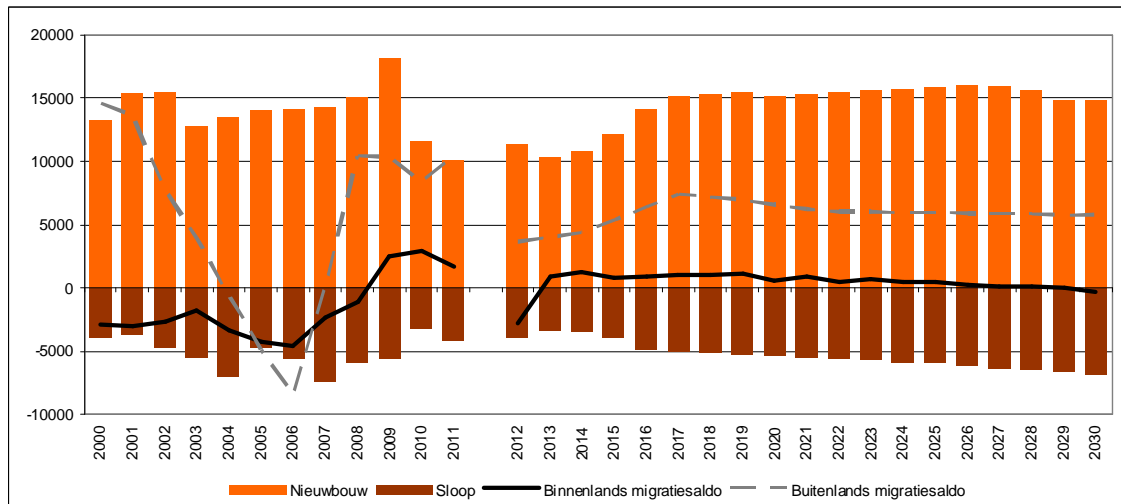
Noordvleugel

	Nieuwbouw	Sloop	Binnenlands migratiesaldo	Buitenlands migratiesaldo	Toename aantal huishoudens	Toename aantal woningen	Woningtekort in procenten	
2000	16815	-3024	794	12586	2000	14322	16408	
2001	19243	-3469	2709	13906	2001	14641	16239	
2002	15289	-3297	4749	8950	2002	15192	13570	
2003	14378	-3398	5286	4804	2003	13147	13386	
2004	12204	-2411	5440	459	2004	11813	10635	
2005	15935	-6414	6847	-4535	2005	16648	13060	
2006	16100	-5397	9402	-5622	2006	13576	12550	
2007	19745	-6396	7905	954	2007	14132	19421	
2008	17772	-4416	6388	7683	2008	17002	15655	
2009	18832	-4296	6676	9037	2009	18585	15833	
2010	13042	-3567	8044	5829	2010	14421	11031	
2011	13007	-3261	6991	5087	2011	15470	11501	
2012	14569	-3304	7695	2077	2012	18312	11265	-3.6%
2013	11642	-2760	7373	2261	2013	18607	8882	-4.0%
2014	12387	-2854	7314	2610	2014	18737	9533	-4.6%
2015	15018	-3225	7614	3571	2015	19082	11793	-5.1%
2016	17628	-4066	8051	4666	2016	19477	13562	-5.6%
2017	18013	-4156	7769	5887	2017	19842	13857	-5.9%
2018	18248	-4258	8025	5624	2018	19502	13990	-6.2%
2019	18746	-4384	8198	5290	2019	19059	14362	-6.5%
2020	18516	-4164	8391	4833	2020	18808	14352	-6.7%

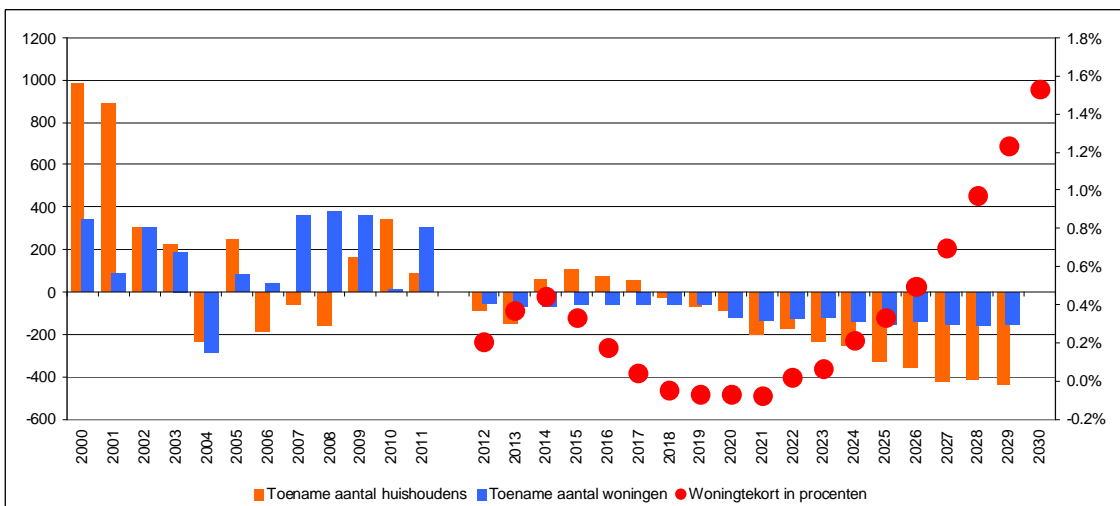
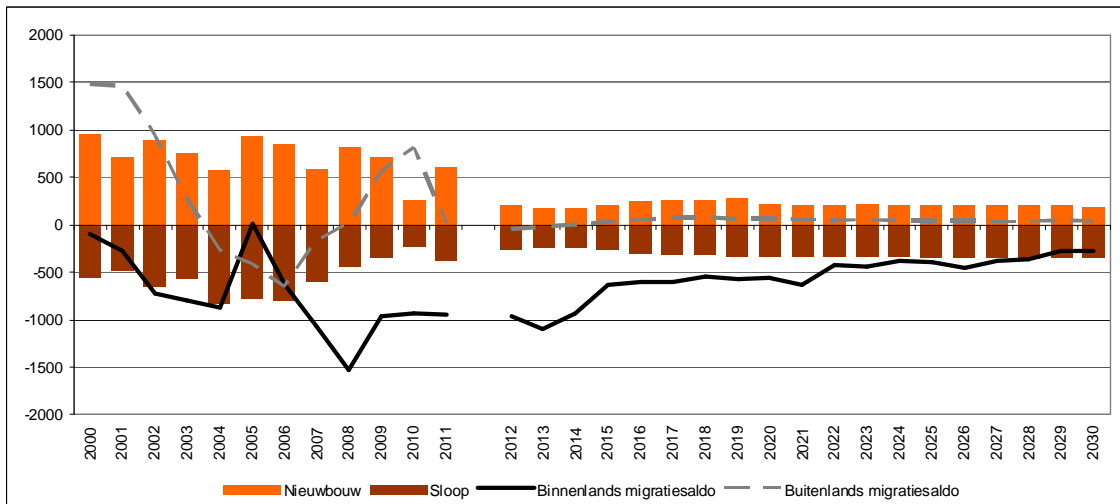
Zuidvleugel

	Nieuwbouw	Sloop	Binnenlands migratiesaldo	Buitenlands migratiesaldo	Toename aantal huishoudens	Toename aantal woningen	Woningtekort in procenten	
2000	13216	-3945	-2892	14560	2000	11501	10472	
2001	15322	-3689	-2987	13606	2001	11273	11592	
2002	15425	-4714	-2645	7757	2002	10313	11538	
2003	12815	-5501	-1795	3916	2003	8325	7858	
2004	13436	-7001	-3380	-581	2004	4532	7605	
2005	14004	-4655	-4280	-4843	2005	4656	9912	
2006	14079	-5534	-4557	-8402	2006	1016	8976	
2007	14264	-7410	-2291	69	2007	6275	8496	
2008	15062	-5955	-1075	10431	2008	14369	10510	
2009	18184	-5544	2498	10315	2009	14998	13962	
2010	11589	-3244	2958	8430	2010	14926	10085	
2011	10061	-4113	1650	10399	2011	15895	6896	
2012	11367	-3907	-2801	3637	2012	9842	7460	-2.8%
2013	10374	-3303	882	4012	2013	13056	7071	-2.9%
2014	10743	-3489	1203	4407	2014	13382	7254	-3.3%
2015	12127	-3897	785	5353	2015	13251	8230	-3.7%
2016	14085	-4914	860	6367	2016	13492	9171	-4.1%
2017	15171	-5003	971	7396	2017	13664	10168	-4.4%
2018	15296	-5146	980	7201	2018	13351	10150	-4.6%
2019	15444	-5252	1140	6962	2019	12852	10192	-4.8%
2020	15160	-5343	537	6536	2020	12103	9817	-4.9%

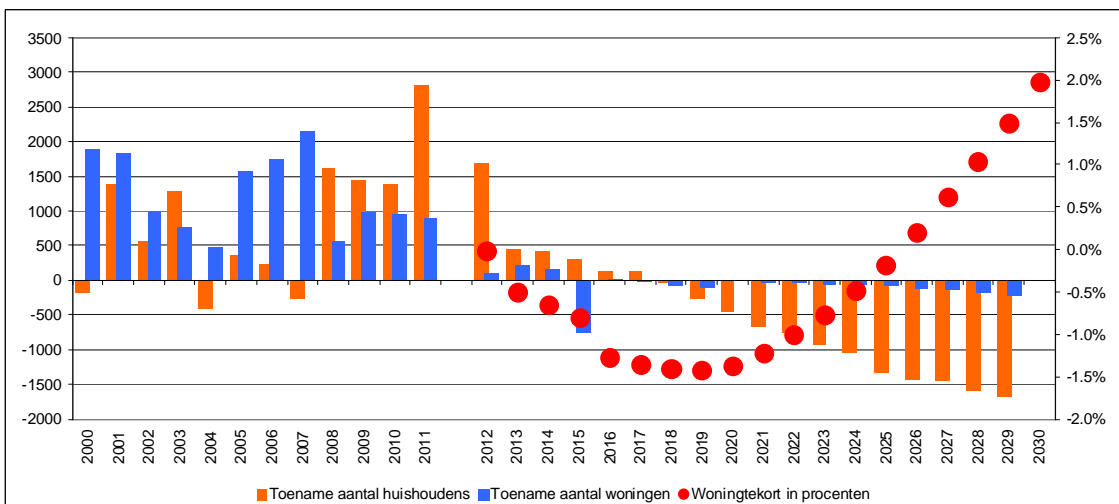
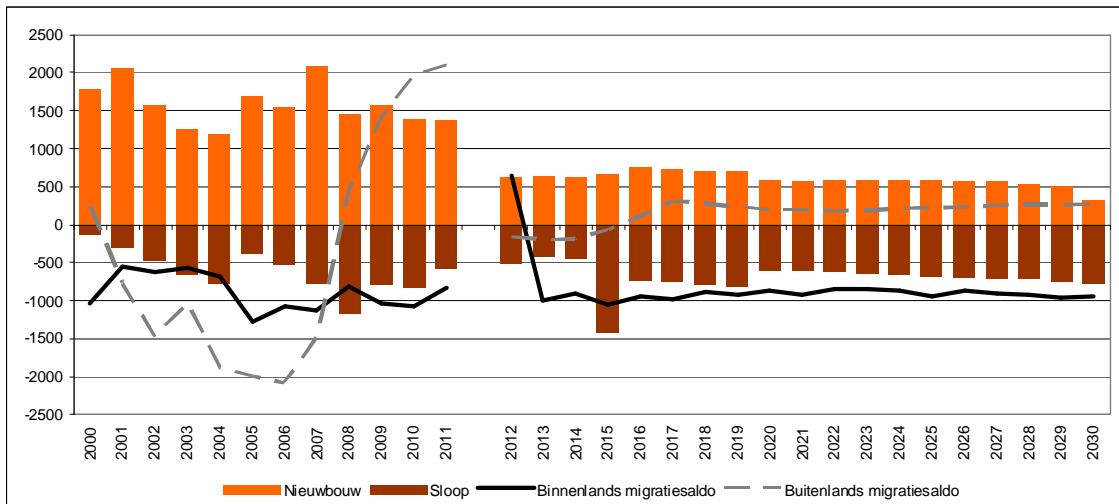
Krimp regio Groningen

	Nieuwbouw	Sloop	Binnenlands migratiesaldo	Buitenlands migratiesaldo	Toename aantal huishoudens	Toename aantal woningen	Woningtekort in procenten	
2000	955	-563	-99	1477	2000	985	343	
2001	712	-480	-276	1461	2001	891	87	
2002	884	-642	-732	942	2002	304	301	
2003	760	-572	-804	262	2003	219	191	
2004	572	-832	-878	-270	2004	-234	-289	
2005	926	-787	11	-409	2005	247	83	
2006	841	-797	-638	-655	2006	-187	42	
2007	597	-601	-1065	-163	2007	-61	360	
2008	823	-435	-1530	20	2008	-163	379	
2009	704	-348	-967	564	2009	160	361	
2010	257	-231	-931	814	2010	345	13	
2011	599	-383	-944	17	2011	87	301	
2012	207	-260	-969	-42	2012	-90	-53	0.2%
2013	179	-245	-1097	-22	2013	-146	-66	0.4%
2014	179	-249	-931	1	2014	61	-70	0.4%
2015	199	-258	-638	30	2015	107	-59	0.3%
2016	245	-305	-611	50	2016	72	-60	0.2%
2017	256	-315	-600	76	2017	53	-59	0.0%
2018	261	-320	-544	81	2018	-24	-59	0.0%
2019	274	-335	-580	58	2019	-68	-61	-0.1%
2020	211	-332	-559	60	2020	-86	-121	-0.1%

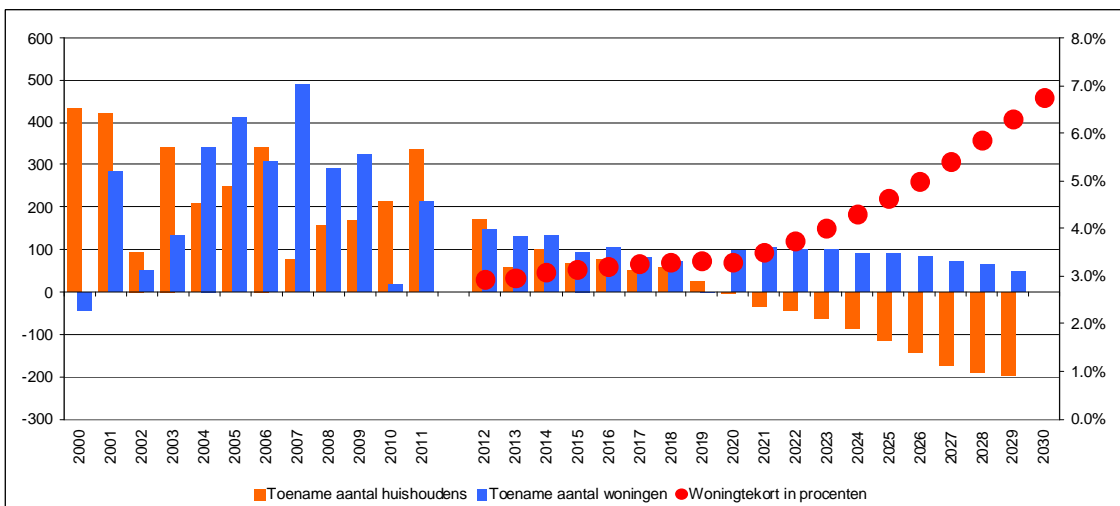
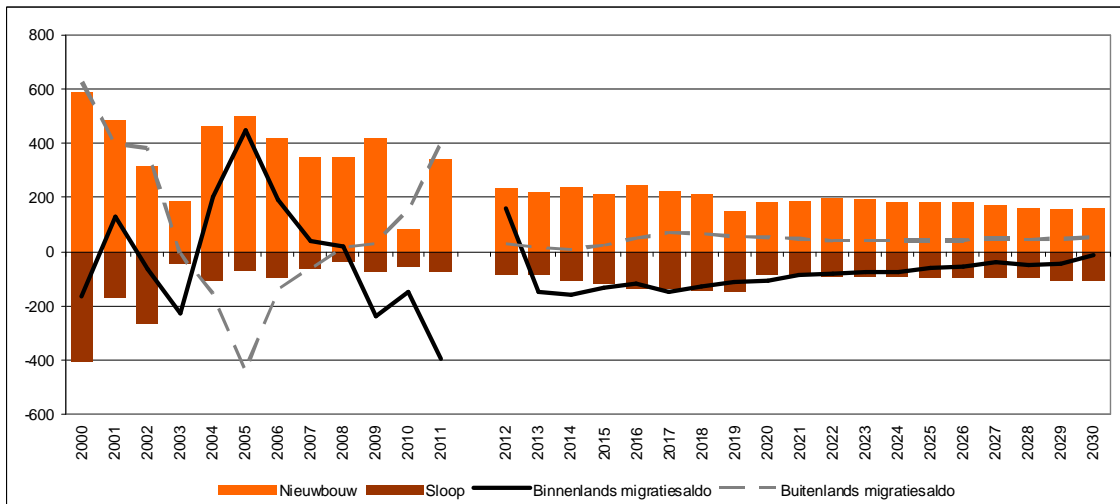
Krimp regio Zuid-Limburg

	Nieuwbouw	Sloop	Binnenlands migratiesaldo	Buitenlands migratiesaldo	Toename aantal huishoudens	Toename aantal woningen	Woningtekort in procenten	
2000	1792	-130	-1031	240	2000	-191	1896	
2001	2057	-314	-560	-773	2001	1397	1846	
2002	1577	-483	-619	-1470	2002	564	1008	
2003	1262	-653	-577	-1026	2003	1282	777	
2004	1190	-767	-684	-1880	2004	-409	486	
2005	1696	-388	-1286	-1992	2005	373	1567	
2006	1542	-537	-1068	-2078	2006	239	1759	
2007	2084	-778	-1129	-1482	2007	-271	2153	
2008	1442	-1166	-802	454	2008	1625	565	
2009	1580	-799	-1036	1423	2009	1456	973	
2010	1385	-828	-1080	1970	2010	1393	957	
2011	1367	-582	-823	2097	2011	2817	904	
2012	617	-511	645	-160	2012	1693	106	0.0%
2013	638	-421	-996	-196	2013	445	217	-0.5%
2014	628	-458	-907	-185	2014	435	170	-0.7%
2015	655	-1422	-1054	-69	2015	304	-767	-0.8%
2016	765	-741	-942	112	2016	140	24	-1.3%
2017	732	-760	-989	310	2017	135	-28	-1.4%
2018	704	-785	-890	280	2018	-39	-81	-1.4%
2019	696	-811	-931	237	2019	-275	-115	-1.4%
2020	595	-599	-872	201	2020	-456	-4	-1.4%

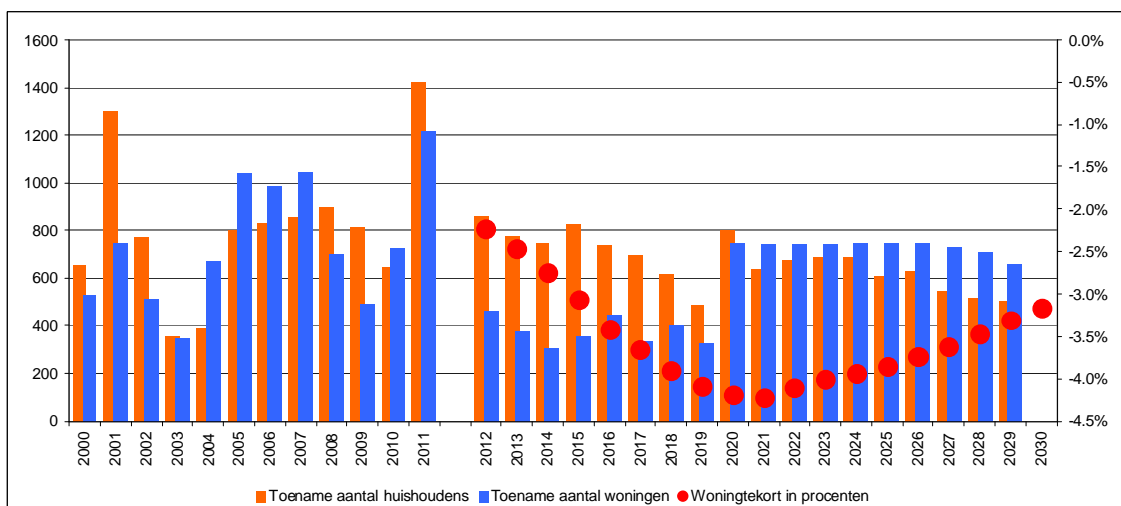
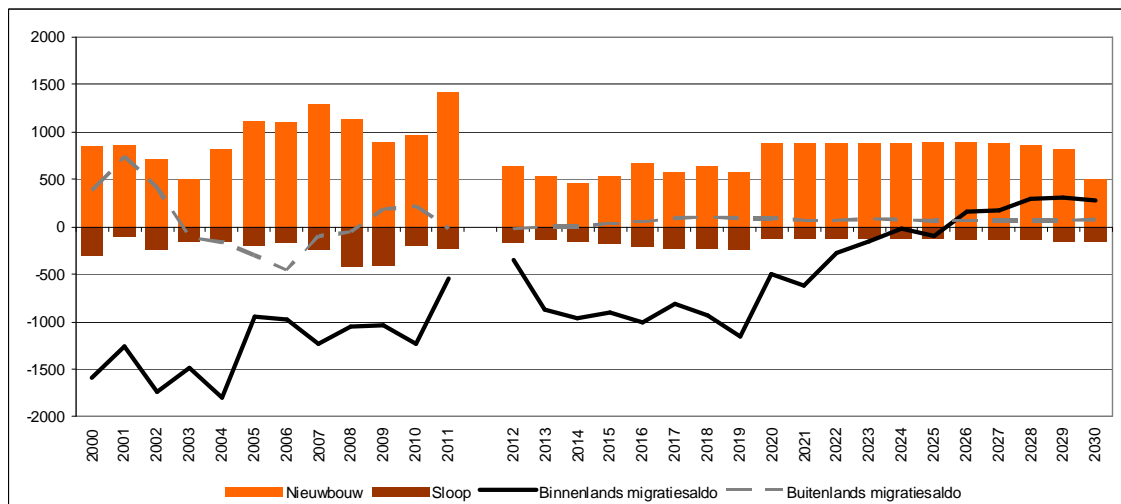
Krimp regio Zeeuws-Vlaanderen

	Nieuwbouw	Sloop	Binnenlands migratiesaldo	Buitenlands migratiesaldo	Toename aantal huishoudens	Toename aantal woningen	Woningtekort in procenten	
2000	591	-404	-165	625	2000	431	-43	
2001	486	-171	129	398	2001	421	284	
2002	318	-265	-67	383	2002	93	49	
2003	186	-41	-225	-5	2003	341	134	
2004	461	-105	203	-154	2004	209	341	
2005	501	-69	447	-441	2005	249	413	
2006	418	-95	193	-142	2006	340	309	
2007	350	-63	39	-62	2007	79	490	
2008	349	-37	21	16	2008	156	292	
2009	418	-76	-235	30	2009	167	326	
2010	82	-55	-149	157	2010	216	18	
2011	341	-77	-393	397	2011	334	216	
2012	231	-84	160	29	2012	172	147	2.9%
2013	220	-88	-147	16	2013	58	132	3.0%
2014	240	-106	-157	8	2014	99	134	3.1%
2015	210	-115	-134	25	2015	66	95	3.1%
2016	242	-137	-117	51	2016	77	105	3.2%
2017	222	-140	-147	71	2017	51	82	3.2%
2018	213	-142	-129	67	2018	57	71	3.3%
2019	148	-147	-114	57	2019	24	1	3.3%
2020	182	-84	-105	54	2020	-2	98	3.3%

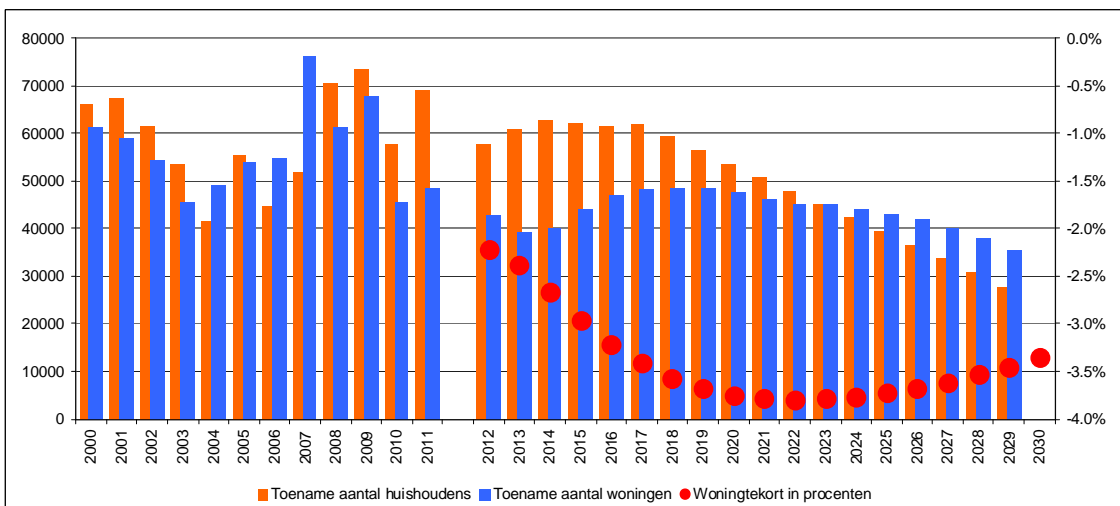
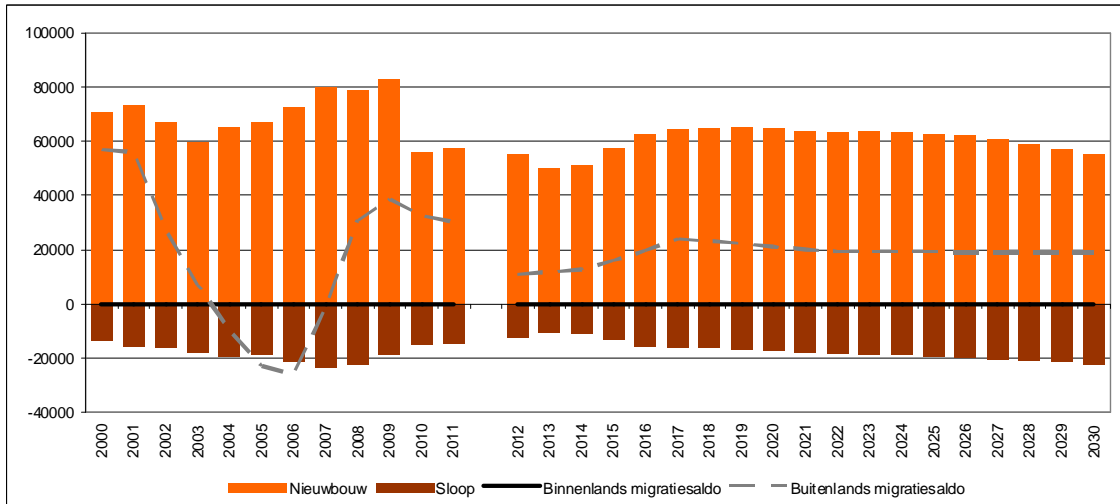
Groene Hart

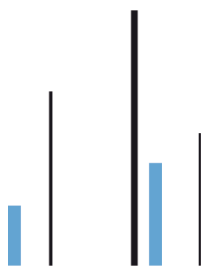
	Nieuwbouw	Sloop	Binnenlands migratiesaldo	Buitenlands migratiesaldo	Toename aantal huishoudens	Toename aantal woningen	Woningtekort in procenten	
2000	848	-311	-1586	382	2000	653	529	
2001	854	-113	-1269	739	2001	1302	750	
2002	706	-250	-1736	410	2002	770	508	
2003	501	-163	-1489	-110	2003	354	348	
2004	815	-161	-1799	-161	2004	392	671	
2005	1107	-199	-949	-302	2005	802	1037	
2006	1092	-171	-973	-455	2006	830	987	
2007	1291	-247	-1227	-102	2007	857	1043	
2008	1136	-417	-1054	-50	2008	895	698	
2009	888	-415	-1044	189	2009	813	493	
2010	963	-197	-1234	216	2010	644	723	
2011	1408	-234	-545	-17	2011	1421	1216	
2012	637	-176	-345	-20	2012	860	461	-2.2%
2013	529	-148	-877	-5	2013	777	381	-2.5%
2014	459	-154	-957	2	2014	748	305	-2.7%
2015	531	-179	-908	36	2015	828	352	-3.1%
2016	666	-220	-1000	54	2016	735	446	-3.4%
2017	570	-232	-811	87	2017	691	338	-3.7%
2018	637	-237	-929	97	2018	616	400	-3.9%
2019	572	-247	-1153	86	2019	489	325	-4.1%
2020	871	-125	-496	93	2020	799	746	-4.2%

Nederland

	Nieuwbouw	Sloop	Binnenlands migratiesaldo	Buitenlands migratiesaldo	Toename aantal huishoudens	Toename aantal woningen	Woningtekort in procenten	
2000	70650	-13529	0	57033	2000	65946	61252	
2001	72958	-15555	0	55984	2001	67309	58820	
2002	66703	-16407	0	27559	2002	61461	54334	
2003	59629	-17762	0	7099	2003	53556	45515	
2004	65314	-19294	0	-9960	2004	41685	49138	
2005	67016	-19055	0	-22824	2005	55123	53686	
2006	72382	-21656	0	-25903	2006	44455	54641	
2007	80193	-23840	0	-907	2007	51659	76166	
2008	78882	-22373	0	30890	2008	70377	61306	
2009	82932	-19004	0	38522	2009	73565	67918	
2010	55999	-15110	0	32471	2010	57657	45367	
2011	57703	-14467	0	30230	2011	69023	48492	
2012	55469	-12574	0	10883	2012	57764	42895	-2.2%
2013	49873	-10694	0	11728	2013	61071	39179	-2.4%
2014	51077	-11060	0	12860	2014	62790	40017	-2.7%
2015	57381	-13300	0	16058	2015	62056	44081	-3.0%
2016	62568	-15672	0	19769	2016	61620	46896	-3.2%
2017	64205	-16059	0	23896	2017	61730	48146	-3.4%
2018	64770	-16448	0	23370	2018	59297	48322	-3.6%
2019	65262	-16862	0	22365	2019	56494	48400	-3.7%
2020	64760	-17359	0	21161	2020	53525	47401	-3.7%

Literatuurlijst

- Duin, C. van en J. Garssen (2010), Bevolkingsprognose 2010-2060: sterke vergrijzing, langere levensduur, CBS-website, publicatiedatum: 17 december 2010.
- Duin, C. van en L. Stoeldraijer (2012), Bevolkingsprognose 2012-2060: langer leven, langer werken, CBS-website, publicatiedatum: 13 december 2012
- Heida, Hans (2006), PRIMOS Alloctonenprognose, ABF Research, Delft .
- Heida, Hans en Arjen van der Meer (2007) Primos 2007, Prognosemodel voor bevolking, huishoudens en woningbehoefte, ABF Research, Delft .
- Otter, Hans den, Michiel de Bok, Marco Hoppesteijn, Hans Heida (2005) Primos Verstedelijkingsgenerator, ABF Research, Delft
- Otter, H.J. den (2007) Een nieuwe benadering van het woningtekort, ABF Research, Delft
- Otter, H.J. den en G.M.J. van Leeuwen en P.C. Vrolijk (2010), Primosprognose 2009, De toekomstige ontwikkeling van bevolking, huishoudens en woningbehoefte, ABF Research Delft.
- Otter, H.J. den en G.M.J. van Leeuwen en W. de Jong (2011), Primosprognose 2011, De toekomstige ontwikkeling van bevolking, huishoudens en woningbehoefte, ABF Research Delft.